

Metropoolia

Sest sina saad Kristuse
tunnistajaks kõigile inimestele
selles, mida sa oled näinud
ja kuulnud. (Ap. 22,15)

Me tunnistame armu,
kuulutame halastust,
ei varja heategusid.
(Suurest veepühitsuspalvest)

Etioopia Kristuse sündimise ikoon.

Jätkem kõik kurbus ja kõhklused! Täna ootab meid Petlemmas väeti lapsuke, väetingi kui meie.
Tema läbi tunneme oma elus ära Jumala ime.

Foto: Gennadi Baranov

Metropoliit Stefanuse kõne Orthofestil

Armsad noored!

Meil on heameel tervitada teid noortefestivalil, mis on pühendatud Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku autonoomia 90. aastapäevale. Rõõmu suurendab veelgi Mesogaia ja Lavria metropoliit Nikolaose austav kohalolek.

Kõrgestipühitsetud metropoliit on Kreeka Õigeusu Kiriku vaimulike seas üks väljapaistvamaid, tuntud nii oma vaimsuse kui ka laialdaste teadmiste poolest kultuuri- ja teadusevallas. Kreeka tänapäevases keerulises seisus on tema pühendumine ning tema noorte ja ka vanemaealiste aitamine toeks paljudele. Tal on tohtu hingekarjasekogemus, mis aitab meilgi nende laagripäevade jooksul mõista paremini vabaduse ja solidaarsusega seotud küsimusi. Olgu ta oma eelseisvate loengute eest juba ette südamest tänatud!

Kirik on maailma süda, isegi kui maailm oma südant ei tunnetata. Tänapäeva maailma jaoks on kristluse kohta, vähemasti selle Lääne-Euroopa haru, millele meiegi kultuuriline ja usuline pärand tugineb, öeldud järgnevat: „Kirikut tunnistatakse ilmalikus, sageli ateistlikus või isegi usuvastases kontekstis vaid ühe rohkem või vähem olulise nähtusena ühiskonnas. Miks peaks siis Kirikust üldse rääkima?”

Läänemaailma jaoks on usuline keskkond juriidiline, moraliseeriv, individualistlik, vaat et ratsionaalne. Läänemaailm armastab positiivset meelestatust, organisatsioonivaimu, võite ja tõhusust. Läänekristlusele on sageli inimlik nägu. Läänekristlane on muutunud asjatundjaks kristliku sõnumi praktilisse keelde tõlkimisel. Sellega kaasneb aga oht jääda pinnapealseks ja anda edasi üksnes moraali sisaldavat sõnumit, mille ainsaks eesmärgiks oleks inimese elutingimuste paremaks muutmine ja puhtalt sotsioloogilis-majandusliku, poliitilise ja kultuurilise humaansuse propageerimine. Rääkigem sellest lihtsalt, vähimagi poleemikavajaduseta: Jumalast ei saa iial kõrgeimat

vahendit, millega inimene on väikest heaolu kasvatab, sellist arusaama levitatakse paljudes anglosaksi maailmas üha jõudsamalt tekkivates „kirikutes” ja sektides. Õigeuskliku jaoks tähendab usu elu vaimulik tasand pigem Jumala lähenemist inimese poole kui inimese liikumist Jumala suunas. Peamine on elada pidevas imetluses inimesele antud ennekuulmatu ja hämmastava võimaluse üle astuda ühendusse Jumalaga, saada valgustatud, muudetud, jumalikustatud sooja, turvalise ja rõõmsa valgusega; saada haaratud Jeesuse jumalinimlikust, müstilisest särast ja aust. Meie, õigeusklike jaoks on Kirik ennekõike koht, kus Püha Vaimu võluv ja jumalikustav kohalolek ülestõusnud Kristuse kaudu on läbitungivalt reaalne (Isa André Borrelly).

Kas ongi nii utoopiline eeldada, et meie roll seisneb põhiosas anda maailmale – mille suuna kaotanud ühiskonnad on Kirikust eemaldunud – uut tähendust tunnistusest Kiriku kohalolust ajaloos? Kui me oleme veendunud, et Kirik kui Jumala plaan ja saatuse on maailmas olemas, siis miks ei sõanda me tunnistada, et seesama Kirik on „kirglik oma peigmehe, kuningas Kristuse suhtes, rahulik ajaloo lapsikuste suhtes, alati hooliv ja vastuvõtlik, loov ja vaba, elab alandlikult ja annab tunnistust, mis on otsekui jumalariigi magus lõhn,” nagu Liibanoni mäe metropoliit Georgi Khodr nii hästi on öelnud.

Praegu oleks seega vale hetk öelda lahti vaimsusest, millega saaks inimestele kinnitada nende transtsendentsust. Hoida tänapäeva maailma tähendab hoida tema suunda lõpliku eesmärgi poole – osadusse Jumalaga. See tähendab usu hoidmist. Hoida maailma tähendab dünaamilisust, mille Jumal on talle andnud. See tähendab hoida Jumala loodu rikkumatust.

Hoidmine, mida võib nimetada ka päästeks, saab teoks ainult maailma liitmisel Kirikuga ja selle muutmise Kiriku osaks. Maailm kirgastub Kiriku kaudu läbi palvete. Palvega muutub inimene läbipaistvaks Jumalas ja maailmas. Palve kaudu elab Jumal inimeses ja täidab tema mõtteid, tema ihu, tema käed ja kätetöö.

Hoida südames lakkamatut palvet ja kirikulaulu, harjutada vaikimisi kuulekust, puhtust ja vaesust

– selline on kindlaim viis meie ahastavale ajastule näidata, et Jumal on olemas ja meie oleme kutsutud jumalikustumisele Püha Vaimu läbi, kes on kõikjal ja läbi usu ülestõusnud Jeesusesse Kristusesse” (Isa André Borrelly).

Te mõistate väga hästi, mida see meie tasandil endaga kaasa toob: me ei saa enam rahulduda pelgalt nägemusega õigeusust, mida sageli traditsioonilistes kogukondades käsitletakse kui kõigest ida kultuurilist pärandit. Noored õigeusklikud: olge ennekõike teadlikud tunnistajad ja oma usu kandjad, ühemõtteliselt ja kompromissideta avatud vennalikkusele inimeste suhtes üldse ja iseäranis ristitutega.

Rohkem kui kunagi varem on meie ühiskonnal, milles kõik on muutunud majanduspõhiseks, tarvis tingimusteta andmise väärtuseid: inimesel on vaja õppida armastama ja imetlema; tal on vaja rahumeelset ilu, „ilust sünnib osadus”, nagu kirjutab Dionisi Areopagiit.

Põhjusega ja irooniata räägitakse kaupmeeste Euroopast. Vastukaaluks on tarvis vabatahtlikke materialismist lahtiütlejaid. Täpsustan: kaupmehed haaravad kinni ihadest, et luua lõputuid vajadusi, lahtiütled aga, vastupidi, vähendavad oma vajadusi, et suunata oma soove ja jõuda tõelise salsuseni. Liturgia kui vaimuliku kogemusega, ikooni kui palge kirgastumisega ja mõnede vaimulike isade särava võib

õigeusk anda vastuseid noorte otsinguile, kes muidu suunduksid sektidesse ja teistesse liikumistesse, nagu näiteks New Age. Õigeusk saab seda teha tõsiselt ja alandlikult, inimest ja tema vabadust arvesse võttes.

Meie laagri raames näib mulle oluline anda kohalolevatele noortele kolm mõttepunkti.

Keskenduda seksuaalsuse teemale, lasta vabaks maailma (siin: kosmos), „vaikiv hääl” ja süüvida demokraatia tähendusse.

1. Esimene ettepanek: seksuaalsus. Noored õigeusklikud peavad jälgima, et nad annaksid tunnistust kristlusest seksuaalsusest kõneldes, mis (öelgem seda vähima agressiivsuse ja kireta) väldib ühtaegu teatud roomakatoliku juriidilisust ja protestantlikku kõikelukavust. Õigeusu kirik eelistab ülistada kloostrielu askeesi ja kõige rangemat monogaamiat, nii nagu seda meie abielusakrament selgelt väljendab.

Samal ajal on ta purunenud saatuste spuhul lõputult halastav: ta annab lahutuse andeks ega keela lahutatutele ja uuesti abiellunutele armulauaosaadust.

Kirik on tähelepanelik tõeliste vajaduste suhtes, mis teineteisele truul abielupaaril sünnivad, ja aitab neil positiivselt raskustest üle saada. Nii väldime noorte eemaletõukamist sel-

lega, et kõnetame neid seksuaalsusest rääkides vaid keeldude ja käskude keeles. Me üritame neile ennekõike selgeks teha armastuse tähendust.

2 Teine ettepanek: maailm. Nagu öeldud, on inimene kutsutud vabastama maailma „vaikivat häält”, sest ta võib nimetada nähtusi, austada, ilustada ja universumit vaimulikumaks muuta. Looduskeskkonda tabavad õnnetused puudutavad meid kõiki ja on meie valida, millise lähenemisviisi kasuks otsustada:

- kas valime tarbimise, mis viib bio- sfääri hävinguni ja loodule võlgneva austuse kaotamiseni,
- või käsitleme maad ja loodust sakramentaalseina, osaduses inimesega.

Inimene ei pääse ju ennast „maailmast” ja isiklikust eksistentsist lahti öeldes, vaid maailm päästetakse sel määral, mil me seda teadvustame ja isikustame, kasutame oma võimet vaadelda elusasse ja elutusse peidetud Jumala hiilgust, nagu on öelnud idakristluse suured mõtlejad.

Noored õigeusklikud võivad siin aidata tunnetuslikul armastusel, mis kasvab meie planeedi kõigis noortes inimestes, maailma ilusamaks muuta. Kui teised kristlased räägivad – ja muide, väga vajalikult – eetikast, annavad õigeusklikud eluks maailmas võimaluse, mis hõlmab liturgilist, sakramentaalset ja müstilist nägemust, seda, mis puudutab inimeste südant.

3 Kolmas ettepanek: süvendada demokraatia tähendust. Euroopa ülesehituse nõrkus seisneb just selles, et ei puuduta inimeste südant. Euroopa rohkendab õigusi, seadusi, arendab välja keerukat juriidilist aparati, kuid unustab täiesti, et teiste õigused tähendavad minu jaoks kohustusi.

Euroopa ühiskondades põhjustab seaduste areng sageli demokraatia nõrgenemist, teisisõnu vastutava kodanikuühiskonna hääbumist. Hääletatakse üha vähem ja kui, siis hääletavad tehnokraadid, ning soovetakse tagasipöördumist lihaliku maailma poole, kus õitseb marurahvuslus kõigi oma äärmustega, ja „roheliste” panteism.

Noored õigeusklikud peavad pidama meeles, et õigus on rajatud inimese vaimulikule nägemusele. Seda saab rakendada koos teiste noorte kristlastega mitte üksnes loomuliku õiguse põhimõttele toetudes, vaid eelistades arusaama inimesest kolmainu kontekstis.

Õigus on tegelikult rajatud austusele inimese vastu. Ma rõhutan: inimese, mitte üksikisiku, indiviidi.

Individualism on uhkus ja ahnus, surmahirm. Indiviid hoiab kinni oma inimeseksolemise raasukest ega näe elavas ja elutus muud kui seda, mida rahvapärastel öeldes saab „hamba alla panna”. Tema jaoks tähendavad seadustes kirjutatud kohustused üksnes teiste kohustusi, mis iialgi temale ei laiene.

Vaimu elavakstegevas hingamises eksisteeriv inimene Kristuses on minu jaoks oma seotuses ja suhtes teistega. Muud definitsiooni tal ei ole. Oma sügavamate kogemuste põhjal teab inimene hästi, et ta pole pelgalt nähtus selles maailmas. Ülim tunnistus, mida noored õigeusklikud on kutsutud andma, on tunnistus ülestõusmisest, Kristuse igikestvast ja pidevast võidust surma ja pörgu üle. Seega: asendagu sügaval inimese sees peituvat surmahirmu usaldus ja tänutunne koos rõõmuga, nagu ütleb meile püha Maksim Usutunnistaja.

Fotod: Marje Kuusmiku erakogu

Armsad sõbrad, Me ei vaja ei orje ega vaenlasi. Me saame võidelda, kaotamata lootust ühiskonna, poliitika ja kultuuri suhtes. Me saame võidelda pörguvägede ja surma vastu. Ehk kirjutame kunagi oma poliitiliste arusaamadega ajalugu, rääkides vastastikuse andestuse tähendusest Euroopas. Sest meie, kes me siin elame, puudutame

ennekõike Euroopat ja siin tuleb näidata päästele suunatud elu, sest Euroopa on meie öde ja emamaa.

Täna teid tähelepanu eest!

†Stefanus,
Tallinna ja kogu Eesti metropoliit

EESTI KIRIKUTE NÕUKOGU JÕULULÄKITUS 2013

Ja nad läksid rutates ja leidsid Maarja ja Joosepi ja lapsukese, kes magas sõimes (Lk 2:16).

Armsad kaasmaalased!

Jumal saatis meile oma Poja vaese lapsena, kes elas vaeses perekonnas vaeses külas vaesel maal. Tema, kes on kõigeväeline ja kõikide rikkuste Looja, sünnib Petlemmas viletsas ümbruses. Kas

ei näita see meile, millised on tõelised rikkused ja mis on meie elus tõesti oluline?

Herodese dünastia ning Rooma keisririik, tolle aja suurvõimud, olid kogu oma maise vara ja mõju juures seemiselt kohutavalt vaesed ning seetõttu pole neist midagi järel. Samamoodi pole midagi alles ka teistest sarnastest võimudest. Sisemiselt tühi ühiskond või ideoloogia, mis on unustanud tõelised rikkused, millest ei jää kunagi midagi järele. See, mis on oluline ja püsib, on mujal. Petlemma sõnum on selge: tõeline rikkus on alati olnud laps ja pe-

rekond. „Lapsuke, kes magas sõimes” – selline vaatepilt ei paku aga huvi neile, kelle ainsaks eesmärgiks on isiklikud ambitsioonid ja naudingud. Seetõttu ei teadnud Jeruusalemmas keegi, et Messias oli sündinud. Pühakiri näitab meile, et just selles vaesuses peitub inimkonna aare. Seda panevad tähele ainult need, kelle süda on avatud nagu karjastel.

Lastele avatud perekonnad on meie rikkus. Perekond – see on armastuse ja rahu osadus. Perekeskne ühiskond, kus lapsed on oodatud ja armastatud, on meie tulevik. Seevastu ühiskond, mille

peamine eesmärk on tarbimise suuren-damine, ei saa püsida ega pakkuda loo-tust. Eriti noortele.

Inimene, kes võtab aega abivajaja toe-tamiseks, on seemiselt rikas ja Jumal õnnistab teda. Jõuluaeg on meie ühis-konnas liiga sageli saanud tarbimisaja sünonüümiks. Muutkem see rõõmu-ajaks neile, kes vajavad meie abi ja ar-mastust. Seda tehes saame paremaks ise ja kokkuvõttes kogu ühiskond.

Eesti Kirikute Nõukogu

PÜHA SINODI TEATED

Püha Sinod kogunes korralistele istungitele käesoleva aasta 8. augustil, 9. oktoobril ja 2. detsembril. Augustikuu istung oli pühendatud jumalateenis-tusraamatu tõlke läbivaatamisele ja selle üksikasjade arutelule. Oktoobri istungil tegid Püha Sinodi pühitsetud liikmed kokkuvõtte Tema Pühaduse

oikumeenilise patriarhi visiidist Ees-tisse, mida hinnati igati kordaläinuks. Istungil langetati otsus pühitseda arhi-diakon Justinus Kiviloo preestriks, kes hakkab lisaks teenistusele vanglakap-lanaadis teenima Vändra koguduses, rändpreestrina ja teenindama vajadusel täiendavalt Kihnu kogudust. Istun-gile oli kutsutud EELK Usuteaduste Instituudi rektor Ove Sander, kellega arutati võimalust EAÕK Püha Plato-ni Seminari koostöökse EELK Usutea-

duste Instituudiga. Detsembri istungil oli muude teemade hulgas arutlusel naiskaplanite kasutamise võimalikkus Õigeusu Kirikus, noorte seksuaalha-ridus ja selleteemaline õppesisu Eesti üldhariduskoolides ning kinnitati ene-setapjate omakste lohutuseks peetava palveteenistuse kord.

Preester Tihhon Tammes,
Püha Sinodi sekretär

Foto: Gemadi Baranov

ILMUMAS ON UUS JUMALATEENISTUS- RAAMAT

Ülempreester Mattias Palli

Võime rõõmuga teatada, et peagi on ilmumas meie Kiriku uus jumalatee-nistusraamat, st vaimulike käsiraamat teenistuste pidamiseks. Lauljatele, luge-jatele ja kirikurahvale mõeldud raamat vigiilia, liturgia, tundide jms teemal on Lauluraamat I näol olemas, ehkki see vajab kohatist vastavusse viimist uue teenistusraamatu sõnastusega. See on

juba kolmas teenistusraamatu välja-anne eesti keeles (eelmised olid 1873, 1883, 1940, lisaks Johannes Kuldsuu liturgia 1853).

Uus teenistusraamat on pika töö tule-mus. Liturgikakomisjon on eri koossei-sudes tegutsenud juba seitse aastat ja teenistusraamat on olnud selle peamine ülesanne. Töö polnud kerge: eri keele-liste ja liturgiliste arusaamade kooskõl-la viimine võtab paratamatult aega. Ent tulemus on lõpuks käes ja varsti võivad kõik meie vaimulikud kasutada uut käsiraamatut, mis asendab praegust teenistusraamatut ning viimastel aas-tatel välja antud ajutisi tekste (vigiilia, püha Johannes Kuldsuu ja püha Vassii-li Suure liturgia korrad) ja loomulikult ka muid kohandatud materjale.

Jumalateenistustekstid pole midagi puutumatut ega muutumatut, ehkki mõnedes kirikutes on fikseeritud tea-tud tekstivariandid (ennekõike kreeka või kirikuslaavi keeles). Eri aegadel ja eri piirkondades on alati olnud liturgi-list varieeruvust, mida varasemalt, seda

rohkem. Me teame, et Püha Vaim loob ühtsuse kaudu mitmekesisuse rikkuse (vrd nelipühi sündmus). Ent tõlge on alati tõlgendus ja nõuab sellisena üle vaatamist, lisaks on tänapäeval saadaval võrdlevat materjale vanemate käsikirjade publikatsioonide ja eri tõlgetena, samuti liturgistide kommentaare teenistuskor-dade kohta. Keelgi muutub, kuigi senine raamat oli välja antud juba eesti kirjakee-le praeguse arengu faasis. Kõik nimetatu on sündinud tekstid keeleliselt üle vaa-tama, kuid muidugi on säilinud ka palju senisest (ning ka eelnevatest) teenistus-raamatutest pärinevat. Allakirjutanu on komisjonis esindanud pigem alalhoidli-kumat joont, seistes nii mõnegi harjunud sõnastuse eest, ent ühise töö tulemusena valminud tekst on paratamatult kompro-miss eri nägemuste vahel, kuid me oleme püüdnud hoida seda võimaluste piires stiililiselt tervikliku ja ühtsena.

Sisulise keeleteoimetamise eest avalda-me südamlikku tänu Kristiina Rossile Eesti Keele Instituudist, kes on lahkelt vaadanud meie materjalid üle ja teinud palju vajalikke märkusi ja parandusi.

Ka oma väljanägemiselt on uus teenis-tusraamat kaunis ja läbimõeldud. Ka-hevärviline trükk mõistliku suurusega kirjas ning kaalutletud tekstipaigutu-sega on suur edusamm, võrreldes vana raamatu peene ja kahvatu tekstiga, sa-mas peaks ka uus raamat ilusti taskusse ja kätte mahtuma. Kõiki loomulikult rahuldada ei saa ning formaat ja kujun-dus on tahes-tahtmata kokkulepe eri vajaduste (teksti suurus, raamatu maht jne) vahel. Väljanägemise ja kujunduse kontseptsiooni eest tuleb tänada Tartu pühitsetud piiskoppi Eelijat.

Lõpuks loodame, et uued tekstid – mis on ju osalt olnud viimased aastad ka-sutuses – võetakse hästi vastu. Esialgu nõuab mõni sõnastus või ka tavadesse puutuv muudatus ehk harjumist, aga eks see kuulub loomulikult asja juurde. Igal juhul on meie Kirik jõudnud oma 90. autonoomia-aastal olulise tööga lõ-pule ja uus raamat aitab meil paremini ülistada ja teenida Kolmainu Jumalat, meie Loojat, Päästjat ja Pühitsejat.

ELU KRISTUSES

Püha Nikolai Kavasilas
(algus Metropoolias nr 61)

See ilmneb kohe alguses ka meie usu- isade, apostlite juures. Nad said maits- ta Õnnistegija õpetusi ja nägid kõike, mitte üksnes armuande, millega Ta inimloomust ehtis, vaid ka mida Ta meie pärast kannatas: – kuidas Ta suri, ärkas ellu ja haaras [inimloomusega] enda valdusse taeva. Aga seda kõike teades ei näidanud nad ise välja midagi uut, õilsat, vaimulikku ega vanast üle- mat. Kui neid ristiti ja Lohutaja laskus nende hinge, said nad uueks ja said osa uuest elust ja juhatasid sellesse ka teisi ning süütasid igatsuse Kristuse järele nii endas kui ka teistes. Ehkki nad olid olnud Päikese ligi, saanud osa Tema sõ- nadeist ja eluviisist, ei olnud nad näinud Tema kiiri enne, kui olid vastu võtnud vaimuliku pesemise.¹

Samal moel on Jumal viinud täiuse- le kõik järgmisedki pühakud. Nad on tundnud ja armastanud Teda. Nad pole paljalt sõnadega kutsutud, vaid ristimisvägi, õigemini Armastatu ise on neid selliseks teinud ja seadnud. Tema loob inimeses „lihase südame“, ajab välja tuimuse, ja kirjutab Pauluse sõnul „mitte kivilaudadele, vaid lihaste- le südamelaudadele“ (2Kr 3:3) ja mitte ainult seadust, vaid seaduseandja, see on iseenda. Seda on selgelt näha palju- de pühakute puhul, kes ei saanud tõde sõnadega õppida ega tundnud kuuluta- tu väge imetegude kaudu, vaid ristimist vastu võttes said neist äkitselt tõelised kristlased.

Õnnis Porfiiri sündis ajal, mil Kristu- se seadus hakkas kogu maailmas [st Rooma riigis ja ümberkaudu] võimust võtma ja kõik inimesed said kuulda kuulutajate häält. Igal pool seati üles ka

märtrite võidutähed, mis kõnest selge- malt Kristuse tõde tunnistasid. Ehkki Porfiiri oli kuulnud tuhandeid sõnu ning näinud nõnda paljusid sangareid ja nende imesid, jäi ta ometi eksitusse ja pidas pettust tõest paremaks. Kui ta aga ristiti, ja seda mängult, sai tast kohe kristlane ning pealegi ühines ta märtrite kooriga. Sest ta oli tola ja ta sõandas rahva naerutamiseks teha selli- se tembu, et ahvis järgi pesemistalitust, ristides end laval vees Kolmainu nimel. Selle etteaste vaatajad naersid küll, ent talle enesele polnud see enam nali ega näideldud talitus, vaid päris uuestisünd ja tõeline salasus. Ta tuli veest mitte to- lana, vaid märtrihingega ja õilsa, otse- kui tarkusearmastuse ja vaevanägemise jaoks harjutatud ihuga ning keelega, mis pani hirmuvalitseja naeru asemel raevuma. Nõnda sai tõsiseks see, kes eluaeg oli pilganud, ja muutus nii innu- kaks Kristuse pärast, et suri rõõmuga Tema eest paljude piinamiste järel, sal- gamata sõnadeski oma armastust.

Ka Gelaasi hakkas armastama Kris- tust, saades Teda tundma järgmisel moel: temagi astus ligi vaenulikult ja vihameeles, kuid kui See, kelle vastu ta sõdis, avas tema silmad ja näitas oma ilu, kiskus see ta kohe enese poole ja ta meel muutus – temast sai vaenlase asemel armastaja. See armastus oli ene- sest kõrgemale tõusmine, sest armastus kisub kitsukestest inimlikest piiridest välja. Sellele osutab prohvet, pöördudes Kristuse poole ja rääkides Tema ristist ja surmast: „Nagu paljud kohkusid² – nõnda on su väljanägemine aust ilma inimeste meelest ja su kuju inimeste arust“ (Js 52:14 LXX).

Ka õilis Ardalion ristiti mängult, pealt- vaatajatele rõõmuks, sest ta oli tola ja oskas rahvale nalja teha. Aga ta ristiti mitte tinglikult või kujundlikult Õn- nistegija kannatusi jäljendades, vaid tegelikult. Ardalion tõi head tunnistust ja teised komejandid poosid ta mängult alasti risti, kuid kui ta kuulutas Kris- tust ja tundis Tema haavu, muutis ta äkki meelt ning ta hing helises häälega kaasa ja ta tahe ühtis sellega, mida ta näitles. Nüüd sai ta tõesti selleks, keda oli näidelnud – kristlaseks. Nii suur oli mänguhaavade ja mängusõnade mõju, et öeldes, et ta armastab Kristust, hak- kaski ta Teda armastama, ta suu otse- kui hingas armastuse tuld südamesse. Kui teiste puhul voolab hea südame heast varakambrist suhu, siis Ardalioni puhul voolas kõrgete hüvede vesi suust südamesse (vrd Mt 12:34-35). Oo seda Kristuse sõnulseletamatut väge! Mit- te teeneid tehes, mitte kroone jagades, mitte häid lootusi äratades ei tõmma- nud Ta teda enese poole, vaid oma haa-

vadest ja teotusest osasaamise kaudu sidus Ta Ardalioni enesega, veendes teda tõdedes, mida ta varem ei oleks kannatanud kuuldagi. Silmapilk ütles Ardalion lahti pika aja jooksul külge hakanud harjumusest. Ta muutis oma meelt, võttis uue suuna. Kõige halve- mast ja õelamast sai ta kõige paremaks, sest kes võiks olla tolust tühisem ja kes võiks armastada tarkust enam kui mär- ter? Mis neil ühist on? Kas võib loomu- lik arusaamine seletada, kuidas haavad ja teotus sünnitavad armastuse ja kui- das vaenlane võetakse vangi sellesama abil, millega ta pidi usklikke kristlusest taganema panema ja millega ta oma vaenulikkust näitas? Kes rõõmustaks vaevades ja leiaks nende põhjustaja vas- tu armastust, saades tema sõbraks ja poolehoidjaks?

Nõnda ei paista, et nende puhul oleks sõnaline õpetus mingit mõju avalda- nud, vaid kõike tegi ristimise vägi. Ar- dalion oli küll kuulnud kõnet meie kõigi päästmisest ning oli ka näinud paljude kaasaegsete julgelt kannatanud märtri- te imeasju, kuid oli ikka veel sama pime ja valgust vihkav, kui ta ristiti, sai tunda Kristuse haavu ja andis head tunnis- tust. Ristimise eesmärgiks ongi jäljen- dada Kristuse tunnistust Pilaatuse ajal ja Tema vastupidamist ristisurmani ku- jundite ja võrduste kaudu, aga neile, kes kasutavad võimalust näidata oma usku elu ohtu seades, nende kannatuste endi kaudu.

Palju on aegade jooksul mõeldud välja ravimeid meie haigele soole, aga ainult Kristuse surm suutis anda meile tõe- lise elu ja tervise. Seepärast pole uues- tisünd, õndsas elu elamine ja tervise taotlemine, tunnistuseandmine, Kris- tuse kannatuste kannatamine ja Tema surma suremine muud, kui selle arsti- rohu võtmine. See on uue Seaduse vägi, niiviisi sünnib kristlane. Niiviisi jõuab ta imelise tarkuseni, teeb häid tegusid, hoiab usu kõikumatuna, sest ta ei usu mitte vastupandamatu veenmise tõttu ega sea oma käitumist seadust mööda, vaid Jumala väge mööda, saades tegude ja usu kaudu Kristuse õndsas kuju sar- naseks. Sest öeldud on: „Jumala riik ei

ole mitte sõnades, vaid väes“ (1Kr 4:20) ja „sõna ristist on meile, kes päästetak- se, Jumala vägi“ (1Kr 1:18).

Uus Seadus on vaimulik, sest Vaim teeb kõik. Vana Seadus on kirjutatud seadus, sest ta ei lähe tähtedest ja kõlast kaugemale, olles nii vari ja kuju, nüüdne aga on tegelikkus ja tõde. Sõnad ja tä- hed on otsekui tegelikkuse kujud, sest Jumal kuulutas sündmusi prohvetite suu läbi ette ammu enne, kui need juh- tusid. Ta ütleb: „Ma teen uue lepingu, mitte selle lepingu sarnase, mille ma tegin nende vanematega“ (Jr 31:31-32). Mida see tähendab?

Viited

1 Siin mõeldakse Püha Vaimu tulemist apostlite peale nelipühil, mis nagu salvi- mine viis lõpule ja täiustas Johannese ris- timist, mille osaks apostlid (või enamusi neist) olid saanud.

2 Sõna-sõnalt: olid otsekui endast ära sinu pärast.

Täna sünnitab Neitsi kõikide Looja
Eeden toob Talle koopa
ja täht näitab Kristust, pimeduses olijate päikest.
Usu läbi valgustatud targad
kummardavad Teda ja toovad ande,
karjased näevad imet:
ingleid laulmas kiitust ja ütlemas:
Au olgu Jumalale kõrges!

Kui Jeesus nägi
oma kuju järgi, enese sarnaseks loodud inimest
käsuriikkumise pärast hukka läinuna,
kallutas Ta taevad ja tuli maha
ning asus muutumatult Neitsi ihusse,
et seal uuendada hukka läinud Aadam, kes hüüab:
Au olgu Sinu tulemisele, minu Päästja ja Jumal!

Tulge, usklikud,
vaadakem, kus Kristus on sündinud.
Läki koos tarkade, hommikumaa kuningatega,
sinna, kuhu täht juhatab.
Seal laulavad inglid alati kiitust
ja karjased mängivad püha viisi ning ütlevad:
Au olgu kõrges sellele,
kes sündis täna koopas Juudamaal Petlemmas
Jumalasünnitaja Neitsist.

Lauludest Kristuse sündimise auks.

PIKAD PÜHAD

Ülempreester Mattias Palli

Eelseisvad jõulupühad annavad endast üha varem märku. Mõnedes poodides on jõulukaunistused juba oktoobri lõpust, linnad ja vallakeskused panevad kuused püsti novembris. Kõik selleks, et inimesed pühi võimalikult kaua ette tunneksid, et ärevus ja ostlemine leviks. Mida kauem inimesed vastavas meeleolus on, seda rohkem saavad kaupmehed kasu.

Ka Kirik valmistub Kristuse sündimise pühadeks, kuid omal moel. Praegu on muutunud populaarseks läänekiriku advent – Kristuse tulemisaeg, mida tähistavad neli pühapäeva. Vähemalt panevad paljud nende pühapäevade õhtuti küünla aknalauale põlema. Kas aga ka meil, õigeusulistel, on advent ja milliseid tähtpäevi ja kombeid see sisaldab?

Täpselt samasugust neljanädalast tulemisaega idakirik ei tunne. Ka kiriklik uusaasta algab meil ju 1. septembril (kuigi seegi on rohkem Bütsantsi tsiviilkalendrist võetud – sisuliselt algab kirikuaasta pigem paasapühast). Kuid jõuludeks valmistatakse sellegipoolest. 15. novembrist algab neljakümnapäevane paast – leebem kui suur paast ja tänapäeva kogudusepraktikas ilma isearalike jumalateenistuskordadeta. Jõulupaast on meie valmistumine Issanda lihas sündimise pühaks. Kui ilmalik ühiskond valmistub tänapäeval pühadeks otsekui oma pühadesümboleid korrates (kuused seatakse üles, jõuluvana käib ringi, jõulumuusika – enamasti lääged ameerika laulukesed – mängib igal pool jne), siis paastumine on nagu jõulude ootamine vastandi kaudu. Väheha tarbimise abil (sest paast ei puuduta ainult ega eeskätt toidulauda) tekitame endas ootuse ja puhastame end, et pühi vaimulikult pidada. Sama pikk

paast kui enne kannatusnädalat tahab meile öelda, et ilma Jumala Sõna lihaks-saamiseta poleks olnud ka Tema kannatusi, ristisurma ja ülestõusmist. Seesama vaimsus, mis aitab meid, muidugi meie nõtra jõudu mööda, kiigata suure paastu ja ülestõusmispühade kaudu lõpuaegade pulmakotta, on ligi ka jõulupühadel ja tegelikult igas pühas, iga pühaku mälestuspäevas, igas paastus ja jumalateenistusel. Paast aitab tunnetada Peigmehe äraolekut, püha omakorda Tema ligiolekut, aga kõik on täis ärevat ootust ja kirjeldamatut rõõmu. Kes neid oma südames tunneb, ei kaota oma hingerahu jõuluostlemises, aga ei hoidu ka vajalikust tõttamisest, sest ta teab, mille või õigemini Kelle poole ta süda ja hing kisuvad. Ei kuused, küünlad, kingitused ega muu taoline anna seda, mis on tõeline. Kuid kui seda kõike tehakse Tema pärast, kes sünnib, kui Kristus on jõulupüha keskmes, siis pole vaja dekoratsioone ka paaniliselt karta. Nii võivad ka adventiküünlad ja mis tahes pühade sisulisele tähendusele viitavad kombed olla meiegi akendel, mis siis, et need pärinevad teiste kirikute praktikast ja on meil hiljutine ning pigem ilmalikuks muutuv komme. Pidagem vaid omaenese kiriku kombeid esimesel kohal ja ärgem laskem silmist, miks üldse neid pühi peetakse.

Kuid tagasi jõuluks valmistumise juurde meie kirikus. Jumalasünnitaja templisseviimise pühast, 21. talvekuu päevast, lauldakse hommikuteenistusel jõulukaanoni irmosed „Kristus sünnib, kiitke...”. Kuid selles iseenesest pole midagi isearalist, sama kordub teiste suuremate pühade eel. Võib-olla on jõulukaanon sellisena lihtsalt laiemalt kasutusel.

Omamoodi adventipühapäevad on aga meiegi pärimuses. Kaks pühapäeva enne Kristuse sündimist peame pühade esivanemate mälestust, järgmisel pühapäeval aga pühade vane-

mate mälestust. Peab tunnistama, et mõlemal juhul peetakse silmas Vana Testamendi aegseid pühakuid. Kaks nädalat enne jõule on rõhk nagu rohkem vanadel õiglastel üleüldse ja kolmel noormehel tulises ahjus, järgmisel pühapäeval meie Issanda lihalikel esivanematel. Kuid kummalgi austatakse osalt samu pühakuid. Vana Testamendi pühakute järgi ristitutel on nimepäev just jõulueelsel pühapäeval. Esivanemad pole lihtsalt nimed piiblist. Nad on Kristuse lihalikud või vaimsed eelkäijad, kes kõik omal moel ja omal ajal Jumala poole pöördusid ja Teda taga nõudsid, ennustades oma sõnade või ka oma eluga ette Tema maa peale tulemist. Nende hulgas on ka patuseid, eksinuid, mitte-heebrealasi jne. Kristus ei tule maailma, et samastada end vaid äärmiselt pühade inimestega, Ta tuleb meie kõigi juurde, kes me Teda ootame, hoolimata meie ekslikkusest, meie ummikteedest, meie meeleheitest või kahtlustest. Ta võtab Aabrahami soo enese peale ja see ulatub mitte üksnes minevikku, vaid ka olevikku ja tulevikku. Vana Testamendi inimestes võime leida ennast, oma lähedasi ja kõiki praeguse sugupõlve rahvast. Meis korduvad paljusi samad otsingud, aga ka samad möödalaskmised. Ent kui pürgime Selle poole, kes selle kõige keskele, meie juurde on tulnud ja meid surma kaudu ellu viinud, leiame piiblitegelaste seltsis usu ja armastuse kaudu tee Tema juurde.

20. detsembrist algab Kristuse sündimise eelpüha, ehk siis teenistustel lauldakse enamik muutuvaid laule juba püha auks, ometi (eelnimetatud kaanon välja arvatud), mitte pühal endal kasutatavaid tekste. Jõululaupäeval (või reedel, kui 1. püha langeb pühapäevale või esmaspäevale ja jõululaupäev on laupäeval või pühapäeval) loetakse, kus see võimalik, eriline kuninglike tundide teenistus, sarnane suure reede vastava korraga.

Ja siis on jõulupüha ise. Jõululaupäeval näeb kord ette teenida õhtupoolikul (uueal ajal tehakse seda ka hommikul) suure õhtuteenistuse pikkade Vana Testamendi lugemistega, mis läheb argipäeval üle Vassiili Suure liturgiaks. Õhtul algab aga koguõine teenistus pärastõhtuteenistusest ning hommikul on Johannes Kuldsuu liturgia. Säärane teenistuskord meenutab väga suure laupäeva teenistusi, välja arvatud et jõululiturgiat ei peeta (enamasti) öösel. Taolistel suurtel pühadel on tihedalt teenistusi mitte üksnes seetõttu, et erinevate püha vajab pikemat palvetamist, vaid ennekõike seetõttu, et traditsioonilisemates õigeusu kogukondades, kus pühade ajal pea kõik kirikus tahavad käia, ei mahu rahvas lihtsalt igale teenistusele ära ja siis on võimalik olla kas ühel või teisel, kas õhtusel või hommikul liturgial. Eks vagamad püüa muidugi kõigest osa võtta. Seepärast ei ole midagi katki, kui ka meil peetakse neid teenistusi jõudumööda, olgu õhtust või hommikust liturgiat, või kui väiksemates kohtades jääb jõuluteenistus isegi teise ja kolmanda püha või lähedase pühapäeva peale. Pühade kuupäevad ega täied teenistuskorrad on ikka inimeste, mitte inimele nende jaoks. Kuid samas on hea võtta Jumala Poja lihaks-saamise püha vastu hoolsa ja harda palvetamisega ning külastada rõõmuga kõiki teenistusi, mida meie kodukoguduses peetakse.

Pühad ei lõppe ühe-kahe päevaga. Teisel pühal meenutame seda, kes Kristuse ilmale tõi, Jumalasünnitajat, Neitsi Maarjat. Kõikidest arvukatest temale pühendatud päevadest peaks just see olema põhimõtteliselt kõige suurem, kuigi praktikas on kujunenud teisiti. Sest meie Issanda sünnitamine on just see, mille pärast ja mille üle me Tema kõigepuhtamat Ema ennekõike austame. Kolmandal pühal meenutame esimärter Stefanust, kuid see on juba ajalooline mälestus, mis Jumala armunõu

kohaselt on pühadeajale sattunud. Pühapäeval pärast jõule meenutatakse kuningas Taavetit – Kristuse ehk tähtsaimat esivanemat Vana Seaduse päevilt, Kristuse venda Jaakobust ja kasuisa Joosepit. Teda küll idakirik muidu isearanis ei austa, ta on aga ometi inimene, kes abielurõõmudest loobudes kandis kõiki perekonna ülalpidamise muresid

ja oli Jeesus-lapsele ning Tema pühale Emale kõiges toeks ja abiks. Lõpuks, jõulu järelpäha kestab 31. detsembrini ja pühadeaeg koguni 4. jaanuarini.

Õigeusu rahvas oskab niisiis nii paastuda kui ka pühi pidada. Meil on pikk ettevalmistusaeg jõuludeks, omamoodi idakiriklik advent, ja ka peaaegu kahe-

nädalane pühadeaeg jordanipüha laupäevani. Kuid kõige keskmes on ikka see, kelle pärast üldse püha peetakse, oma armastuses lihakssaanud Issand, keda me võtame vastu tänumeeles, palve ja hardusega. Kõik dekoratsioonid on pühade sisu auks, mitte eesmärk omaette. Kahjuks on tänapäevane jõulumelu vahest nagu kuuseehded, mille

all puud polegi, või nagu sünnipäevalaud, kus sünnipäevalaps puudub. Kuid kui ilus ja kahar puu on toas olemas, siis on ka ehted omal kohal, kui sünnipäevalaps on kohal – olgu või elavates mälestustes – on mõte ka sünnipäevapeol.

ÕPETUST JA MÕTTEID ISEENDAST JA ISEENDALE

Preester Roland Tõnisson

Aleksander Schmemmann on kirjutanud suurepäraseid teoloogilisi tekste. Hinnatud teoloogina tõdeb ta ometigi: „Kolmkümme preestriksolemise aasta jooksul olen ma aru saanud, et kõige keerulisem asi maailmas on rääkida lihtsaimast, olulisimast. Palju muretum on edasi anda teiste sõnu, toetuda teiste kogemusele, rääkida teiste poolt öeldud sõnadega. Ja kui keeruline on rääkida südamest südamesse.” Ja lisab, et tänapäevalgi armastavad kristlased rääkida ristiuse kasulikkusest ja olulisusest ühiskonnale, tervisele ja meelelaadile, vältides samas kõnelusi nende isiklikust usuelust.

Liigne familiaarsus ei ole eestlasele omane ning tuttavlikkust lubab soomeugrilane endale vaid pärast pikka kalkuleerimist ning inimese järeleproovimist. Inimene, kes palju ja kogu aeg räägib, kutsub enamasti esile võõrastuse. „Mida tühjem tünn, seda kõvemini kõmised,” teab öelda ka vanasõna. Inimene, kelle suu on pidevalt lahti, sarnaneb saunauksele, mis kinni ei seisa ja laseb kogu kuumuse välja, jättes külma kätte lõdisema saunalised, kes on tulnud lootusrikkalt oma konte praavitama. Armastan end siis tituleerida laakooniliseks ja konkreetseks inimeseks.

Ehk see ongi mulle takistuseks süvenemisel palveraamatus leiduvatesse pikkadesse tekstidesse? Pealegi tunduvad palvetekstid ennast taas ja taas asjatult kordavat. Ometigi on nende palvetekstide autorid inimesed, kes on kogenud Jumalaga kohtumist ning Kirik soovib selle kogemuse anda edasi ka mulle, kes ma olen veel teel Looja õuedesse, lootuses, et ka minule leidub seal koht. Ja mida muud ma võiksin sellel teel teha targemini, kui kuulata eelkäijate ja Kristuse enese öeldut?

Inimene, kes on võtnud oma ellu vastu usu, räägib Kristusega südamest südamesse. Vaga Süüria Efraim, kuningas Taavet, Damaskuse Johannes, Basilius Suur, Johannes Kuldsuu ja paljud teised on tundnud patutaagast vabanemise rõõmu ning kurbust üha uute eksimuste pärast. Elu Kristusega ei ole lihtne, sest see asetab inimese sellesse valgusesse, mis ta tegelikult on. Siin ei ole inimesel enam võimalik ennast ja teisi petta. Minagi olen osav hämama inimestega ja pean end teistest enamaks. Ent kui nägu, mis peeglist vastu vaatab, on kõver, ei ole süüdi peegel. Ja kiidelda ei ole meil surelikena mitte millegagi. Minulgi ei jää üle muud kui tänada Loojat Isa, et Ta on lasknud olla osaduses endaga nii palveelu kui ka Kirikus pühitsetavate salasuste kaudu. Hoopis muretum oleks aga elada selle kõige peale mõtlemata.

„Issand, mu Jumal, ma tänan Sind, et Sa oled mu, kõlbmatu, teinud kõlblikuks vastu võtma Sinu kõigepuhtamaid ja taevalikke ande,” ütlen ma tänupalves pärast Jumalaarmust osasaamist. Vägede Jumal on siis andnud mulle oma käe, tõmbamaks mind välja inimloomuse kurjusest, millega olen ümbritsetud iga päev hommikust õhtuni. Veel enam, ma elan selle loomusetaagaga päevast päeva, aastast aastasse. Selle käe poole sirutada palveis, sõnades ja tegudes on suureks pingutuseks. Hoopis muretum on mitte koormata end selliste asjadega ning jätkata kümblemist eneseimetluses, tundes naudingut ligimese alandamisest, elada nii, nagu Jumalat ei oleks tegelikult olemaski. Mille muuga seletada seda, et mina, olles just osalenud armulaul, sügan keelt näiteks mõne vaimuliku või ilmiku arvel, endal silmad eneserahuldusest hõõgvel? Teised ei pruugi sellest arugi saada, sest ma ei ütle seda välja, ent mõeldud mõte ei erine öeldud sõnast.

Olles niimoodi teinud, olen andnud Jumala Pojale suud nagu Juudas ning salasusest osavõtmise on saanud mulle süüks ja hukkamõistmiseks. On parem, kui ma pattu mitte kahetsevana, süda-

mega, mis on eneseimetluse tõttu patust pöördumata, ei tuleks osa saada Kristuse ihust ja verest. Ausam oleks juba astuda vaimuliku ette, lüüa teda vastu nägu ning sülitada karikasse, sest see on parem kui teeselda Jeesuse jüngrit.

Inimesele, eriti vaimulikule, on inimeseks olemine suureks taagaks, ning allakirjutanugi ei ole sellest rääkides kaugeltki mitte vaba. Mida lähemale Kristuse valgusele, seda eredamaks saavad plekid inimloomuse kuuel, millesse me siin ilmas rüütatud oleme. Igatseme, et Kristuse kohtujärje ees ei mõistetak meid hukka, ent mida me ise selle jaoks teeme? Regulaarselt kogudusekojas koos käia ning kasutada seal aega oma mõtete suunamisele Jumalale ning oma kehvale loomusele oleks heaks alguseks.

Optina Lev vastas õpilase küsimusele pääsemise võimalikkusest järgnevalt: „Kujuta endale ette, et Issand Jeesus Kristus kõnnib maad mööda oma inimlikus ning evangeelses lihtsuses. Kui sa kõnniksid tema kõrval, kas sa oleksid loomult parem kui praegu? Kui sa oleksid apostlitega sarnaselt lihtsasüdameline, ei varjaks oma inimlikke puudusi, ei kujutaks end olevat teistest erilisema armukandjana, kõnniksid maa peal teeskluseta ... see on kõige otsem tee pääsemisele ja tõmbab ligi Jumala armu ... vahel me kiitleme ka oma palveeluga, ent jääme nii eemale kõigest (mis Jumalal on meile anda).”

Võritski Serafimile kuuluvad sõnad: „Meil on õigus hukka mõista ainult iseend. Isegi arutledes teise inimese loomuse üle, mõistame teda juba tahtmatult hukka.” Kelle kohta käiks see paremini kui minu enda? Enne armulaua vastuvõtmist palun Issandat Kristust anda andeks kõik patud, mis olen teinud meelega või tahtmatult, sõna või teoga, teadmise või teadmata, ning teha mind kõlblikuks osa võtma puhtaimast salasusest. On need ainult sõnad? Kas ma ka mõtlen tõsiselt, mida ma ütlen ja palun või kiidan ainult süüga, jäädes südames jumalasalgaajaks?

On suur asi, kui inimene leiab tänapäeval selles maailmas aega Jumala Sõna ja jumalakoja jaoks. Asi on aga selles, et siis meie tee alles algab. Kuni istume soojas toas ja joome rahulikult teed, soojad sussid jalas, võime endale vaid ette kujutada, kuidas kuulume maailma parimate rännumeeste hulka. Kui aga viskame koti selga ja astume turvalisest keskkonnast välja, saame üsna ruttu aru, et kogu niinimetatud varustus, mille oleme kaasa pakkinud, kõlbab vaid laste liivakastis kookide mätsimiseks.

Nii on ka vaimuliku eluga: kuni kujutame ette, et oleme teistest paremad ja äravalitud, ei ole me isegi liivakastigi veel jõudnud. Mõistmaks inimloomuse taaka, peame eelkõige iseendas selgusele jõudma ning regulaarse pihita, regulaarse palve- ja liturgilise eluta ei ole see võimalik. Ilma selleta elame väärkujutelmis iseendast, milles Kristuse ristisurmal ja ülestõusmisel ning tänasel ligiolekul ei ole kohta. On vaid tühjad sõnad.

„Kandke üksteise koormaid,” ning „palvetage üksteise eest,” kirjutab Paulus. Minu venna või õe eksimus olgu minu eksimus. Minu eksisammud olgu venna ja õe eestpalveisse võetud. Me ei ole Kirikus selleks, et nautida ennast ja oma imekspandavat äravalitust, vaid selleks, et anda kiitust ja tänu Loojale Isale. „Meie tänu ei lisa Jumalale midagi,” kirjutab Johannes Kuldsuu, „ent ülendab meid ise Tema poole.”

„Ei ole otsemat teed hinge edasiviimiseks, kui loobuda oma tahtmistest ning targutamisest,” kirjutab Damaskuse Peetrus, „ning ei ole miski parem kui enesesalgamine Jumala ees ... ning paluda, et Tema tahtmine saagu teoks. Ei ole midagi halvemat kui armastada (niinimetatud) vabadust – hinge ja ihu kergemeelsust,” millise kategooriate alla ma isegi hästi sobin. Kui toetame üksteist teel Jumala õuede poole, jõuame sinna ka kohale, kui oskame kasutada õpetust, mille Kirikus leiame, ning vastu võtta Jumala armu õigesti ja tänuga.

Fotod: ülempreester Aleksander Sarapik

PREESTRIKS PÜHITSETI JUSTINUS (KIVILOO)

1. detsembril pühitses metropoliit Stefanus Tallinna Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna katedraalis preestriks senise arhi- diakoni Justinuse (sünd. 1962).

Jutlus arhidiakon Justinuse preestrikspühitsusel

Mu armas Justinus!

Pea kümme aastat järjest oled sa diakonina truult oma metropoliiti teeninud, aga nüüd

kutsutakse sind preestrina Jumalat teeni- ma. Sa hakkad teenima oma Jumalat meie Kiriku rüpes; sinust saab juuretis maailma taigas, just nüüd, siin ja praegu.

Liturgiast saad sa toitu oma nüüdsest põ- hiliseks kohustuseks – Sõna teenimiseks. Ilma et sa endale teadvustaksidki, antakse sulle armulauateenistusel kätte see, mis teeb sinust Sõna teenri. Ärgas, vooruslik, külalislahke, õpetust hoidev teener, kes ei hooli rahast ja oskab hästi majandada oma kodu ehk kogudust ning oskab täiusliku väärikusega hoida oma vaimulikke lapsi Ju- mala kuulekuses.

Kõik see eeldab, et sa elaksid inimeste tõe- lises maailmas. Ent seda oled sa juba õppi-

nud nende pikkade aastate jooksul diako- nina minu kõrval.

Preestrikspühitsus – nii nagu see on meile Uue Testamendiga antud – on ühtaegu Ki- riku ajaloost ja teisalt sellest lahtirebimine, leek, vaheetapp ülestõusmise teel.

Lahtirebimist, tuld, liikumist ülestõusmi- se poole elad sa kõige jõulisemalt läbi iga kord, kui teenid jumalikku liturgiat. Euha- ristia on Kiriku süda, see on kese, lõplik ja ülestõusmisest lahutamatu. Iga armulaua- teenistus, iseäranis pühapäevane liturgia, sümboliseerib ühtaegu paasat ja kaheksan- dat päeva. Päeva, mil aeg läheb üle igavi- kuks. Kõik, kes me siin oleme ja sinu rõõ- must osa saame, teame seda.

Külalislahkuse kaudu oma ligimese vastu pead sa maailma poole pöörduma. Me ei anna endale paraku eriti sageli aru, et tõe- line patt Kirikus on jätta inimesed ilma ar- mulaua peost, eemale Kristuse kutsest. Me kardame, et see maailm tahab meilt abi ja meie ajastu suurim traagika seisnebki sel- les, et me ei julge näha iseennast nii, nagu me oleme. Maailm on vaesem, kui ta unu- tab ära, et tõelised vaesed ongi Kiriku elu põhjus, et Kirik pole pelgalt üks institut- sioon teiste seas, sest Kristus, tema pea, ei ole institutsioon, vaid Ta on väärtus nende jaoks, kes kannatavad ja nende jaoks, kes ei ole Teda veel tunnistanud, väärtus, mis juhatab südamed õrnuse, lihtsuse, aland- likkuse poole... Päevani, mil väljaspool Ki- rikut pole enam ühtegi vaest!

Ja veel, Jeesusele Kristusele pead sa aru andma oma elu ja kõikide tegude eest, sest nüüdsest oled sa määratud samamoodi, nagu kõikide aegade prohvetid, kõndima ühte sammu oma õpetaja, Jeesuse Kristu-

sega. Lisaks tänaohmikusele preestriks- kutsumisele oled sa kutsutud ka kuning- riiki ja ma ei saa siinkohal kordamata jätta apostel Pauluse sõnu Timoteusele (2Tm 4:2,5): „Kuuluta sõna, astu esile, olgu aeg paras või ärgu olgu, noomi, manitse, jul- gusta igati pika meelega ja õpetamisega; aga sina ole igati kaine, kannata kurja, tee evangeeliumikuulutaja tööd, täida oma hoolekandetööd!”

Hoolimata sellest, et sa pead preestriks- hitsust kandma haavatavas hinges ja kehas, ole valvas, et sa oleksid tähelepanelik ümb- ritseva maailma suhtes selle ilus, suuru- ses ja keerukuses. Ainult nii saad sa igale inimlikule olukorrale vastust anda. Kaugel kõikvõimalikust eluvõrast dogmatismist ja sektantlikust äärmuslusest, kandmata sõnu, mis ei kõneta.

Kus sa iganes ka poleks, otsi lakkamatult oma Issanda palet, sest tema üksi on Ku- ningriik: lase tal oma armastusega südant haavata ja sa mõistad, et kui sa armastad, siis sa valitsed; kui sa vaenad, siis sa sured ja viimisel kohtupäeval oled sa vastutav kõi- gi nende eest, keda sa oma kõrkuse pärast ei toonud ühes, vaid lasksid üksile tee- le jääda.

Mu armas Justinus!

Astu nüüd altarisse ja juhata meid endaga Issanda poole. Anna meile leiba ja veini, et me ei sureks. Aamen!

†Stefanus,
Tallinna ja kogu Eesti metropoliit

Tallinna Püha Siimeoni
ja naisprohvet Hanna katedraalkirikus

PREESTRIKS PÜHITSETI KRISTOFOROS PARTS

8. septembril pühitses oikumeeniline pat- riarh Bartolomeus Pärnu Issandamuut- mise katedraalis preestriks senise diakoni Kristoforos (Kristo) Partsi.

Isa Kristoforos (sünd 1979) alustas kiriku- teenistust aastal 1993, olles viis aastat Pär- nu Issandamuutmise koguduse altaritee- nija. 29. märtsil 1997 pühitses metropoliit Stefanus (tollal Nazianzi piiskop) ta sama koguduse lugejaks. 14. novembril 2010 pü- hitses Pärnu ja Saare piiskop Aleksander ta diakoniks.

Aastatel 1998–2004 õppis isa Kristoforos Kreekas Thessaloniki Aristotelese Ülikoo- lis kreeka keelt ja teoloogiat, omandades bakalaureusekraadi. Aastatel 2004–2007 jätkas ta sealsamas magistriõpinguid, töö teema oli „Uue Testamendi kasutus püha Johannes Kuldsuu kirjades”. Õpingute ajal elas ta Thessaloniki Vlatadoni patriarhaal-

ses ja stavropigiaalses kloostis, kus teenis altariteenija ja lugejana.

Aastatel 2008–2010 töötas isa Krisroforos Põhja Politseiprefektuuri politseikaplani- na, alates aastast 2008 on ta Püha Plato- ni Seminari Uue Testamendi ja patristika õppejõud, aastast 2010 Pärnu ja Saare

piiskopkonna sekretär ja Pärnu Issanda- muutmise koguduse vaimulik, samuti Pe- reraadio saatesarja „Ortodoksia” toimetaja. Aastast 2012 toimetab perioodilist välja- annet „Pühakute elulood”.

Isa Kristoforos on abielus, peres kasvab tütar.

Foto: Gennadi Baranov

DIAKONIKS PÜHITSETI MARIUS RAUDSEPP

4. augustil pühitses metropoliit Stefanus Tallinna Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna katedraalis diakoniks senise alamdiakoni Marius Raudsepa. Isa Marius (sünd 1978) on õppinud aastatel 1997–1998 Tartu Meditsiinikoolis õendust ning aastatel 1999–2006 Tartu Ülikoolis sotsiaalpedagogikat. Alates 2006. aasta jõuludest on ta olnud Püha Siimeoni ja naisprohvet Hanna koguduses altariteenija, 27. juunil 2010 pühitseti ta lugejaks, 23. aprillil 2011 alamdiakoniks. 1. detsembril ülendas metropoliit Stefanus diakon Marius Raudsepa ülemdiakoniks.

VAIMULIKUTEE ALGUSES...

Ülemdiakon Marius Raudsepp

Aga Jeesust järve peal kõndimas nähes ütlesid jüngrid kokkumult: „See on tont!” ja hakkasid hirmu pärast kisendama. Aga Jeesus kõnetas neid sedamaid: „Olge julged, see olen mina, ärge kartke!” (Mt 14:26,27)

Jah, Jumala ilmumine meie ellu ja Tema kutse võib raputada meie maailmapilti, kohutada, sest see võib eirata selle ilma seaduspärasid ja eeldusi, meie minapilti. Mida lähemale pühitsusele, seda enam sai ilmsiks liha tegelik võim ja vaimu nõtrus, omaenda viletsus. Hirm tuleviku ees. Kas see, milleks mind kutsutakse, saaks üldsegi võimalik olla, kas äkki pole tegemist eksituse, meelte viirastuse ja saatusliku väärsammuga, mis hukutab. Tagantjärele meenub vestlus meie metropoliidiga, kus ta ütles ühe ääretult olulise rõ: inimlikult pole (vaimuliku tee) võimalik, ainult Jumala abiga. Millise vankumatu tunnistusena on mees arhidiakoni naeratus ja noogutus sel ko-

hal! Nema ju teadsid, millest on jutt, mina siis veel mitte (kas praegugi?), olgugi et tajusin nende veendumust.

Seejärel tuli pühitsus ja teenimahakamine uues ametis. Sai selgeks, et omaenda Õnnistegijat olin hirmuhigis tondiks pidanud. Milline arutus. Rohkem usku ja Jumala usaldamist, vähem toetuda iseenda „tundmisele”, rohkem toetuda omaenda piiskopi vaimulikule kogemusele ja äratundmisele, vähem omaenese ehk selle maailma tarkusele. Seda on vaja. Mitte unustada Jumala õrna ja samas teraskindlat armastust meie vastu, hoolekandmist ja juhatust, kõiki neid taevaseid ja olgem ausad, ka maiseid eestpalvetajaid, kes meid toetavad siis, kui arvame end hüljatud olevat.

Ja veel. Algul tekkis küsimus, miks on pühitsus 4., mitte 6. augustil, Issanda muutmise pühal. Ka siin olen tänulik meie metropoliidi äratundmisele. Esimest korda elus omandas see püha teistsuguse tähenduse: ülejärmisel päeval pärast pühitsust jumalikku liturgiat teenides oleks isegi tahtnud Peetruse kombel öelda: „... siin on meil hea olla...” / *Ta ju ei teadnud, mida öelda, sest neid valdas suur hirm (Mk 9:5,6).* Hirm, aukartus, mitte ärevus ja ebakindlus. Soov, et see hetk ei kaoks, vaid püsiks. Aga selge ju on, et Taaborile järgneb Kolgata ja siis ülestõusmine. Ei saa jääda igavesti õndsalt unelema, tuleb maailma laskuda, sest arm pole antud omaenda tarbeks, vaid teenimiseks. Hiljuti kanoniseeritud pühak, Athose vanake Porphyrios rääkis sellest, kuidas Jumala armastus meie vastu lööb inimese südamesse haava, mis ei parane elu lõpuni. See jääb kihelema ega anna asu, inimest valdab rahutus ja igatsus, sest Jumala armust paremat pole, selle üheaegset hellust ja tugevust ei asenda siin ilmas miski. Annaks meile Jumal, et need haavad me südames ei paraneks. Amen.

Fotod: Gennadi Baranov

60 AASTAT MEEKSI RISTIJA JOHANNENE KIRIKUT

Preester Peeter Uiibo

Meeksi kiriku ehitamise eestvedaja oli 1951. aastal koguduse juurde määratud preester Joann Kuldmäe. Ehitus algas samal aastal ja seda poliitilises olukorras, kus kirikuid suleti või halvimal juhul hävitati.

Kirik valmis 1953. aastal. Kiriku ehitus, sealhulgas materjalide hankimine toimus koguduse vahenditest. Palgatud oli neli puuseppa, keda jõudumööda abistasid koguduse liikmed.

Juba mitmeid aastaid oli kirikuhoone ehitustehniline seisund halb. Hoone vajas hädasti remonti, kuid tööde maht hirmutas ja vajamineva raha kokkusamine tundus ebarealistlik. Jäi üle lootda Jumalale ja palvetada.

2012. aasta lõpus pöördus koguduse poole koguduse ja Riigikogu liige Ülo Tulik, kes teatas, et tal on võimalik korraldada Kultuuriministeeriumi sihtots-

tarbelise toetuse suunamine kiriku remondiks. Aasta lõpus tuligi teade 6500 euro suurusest eraldisest.

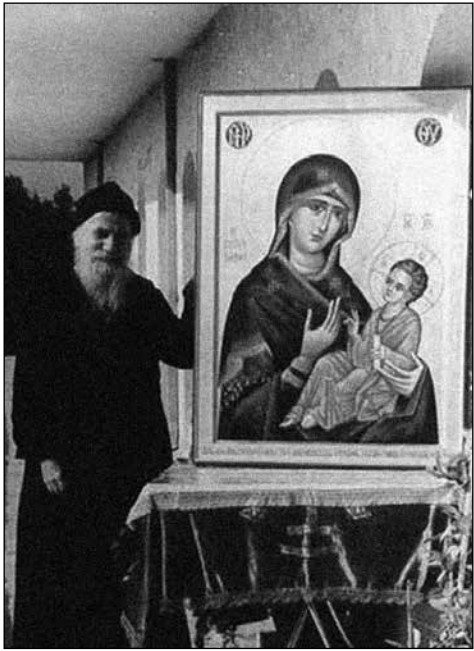
Kogu remondiks vajaliku summa kokkusaamiseks annetasid ettevõtjad Margus ja Aivar Linnamäe 5000 eurot, pikaajaline koguduse annetaja Koit Kuus 1500 eurot ja Meremäe vallavalitsus 1000 eurot. Issand õnnistagu neid kõiki! Kogudus palvetab nende eest, kuni püsib.

Tööd kiriku juures algasid 2013. aasta kevadel ning said teoks AS Kurmiku eestvõtmisel ja kirikuvanema Nikolai Prokopjevi ning koguduse liikme Villu Lillmaa juhendamisel. Kiriku sünnipäevaks, 27. septembriks, oli uuenduskuuri läbinud kirik valmis sellele päevale pühendatud pidulikuks liturgiaks.

Soojas ja südamlikus õhkkonnas toimunud teenistusjärgsel õnnitluste ja tervituste vahetamisel kuulus lisaks annetajatele koguduse eriline tänu liturgiat teeninud ülipühitsetud metropoliidile Stefanusele, kelle tasakaalukas hoolitsus on lasknud kosuda nii Meeksi kogudusel kui ka kogu Eesti Apostlik-Õigeusu Kirikul.

Foto: Väido Otsar

PÜHA PORFIIRI (PORPHYRIOS) PALVEST

Püha Porfiiri (ilmaliku nimega Evangelos Bairaktaris 1906–1991) oli tuntud kreeka munkpreester, vaimulik isa ja juhataja. Tema lihtsad ja samas sügavamõttelised õpetused ja jutustused omaenda elust ilmuvad järgmisel aastal eesti keeles ka raamatuna. Toome siinkohal nagu uudselviljana lühendatult tema mõtteid palvest.

„Paluge Jumalat igatsuse ja armastusega, hingerahus, tasaselt, pehmelt ja vägivallata.”

Issand ise õpetab meile palvet

Inimene otsib taevast rõõmu ja õnne. Ta otsib seda, mis on igavene ja kõikidest ja kõigest kaugel, ning püüab leida rõõmu Jumala juures. Jumal on müsteerium. Ta on vaikus. Ta on piiritu. Ta on kõik. Iga inimese hinges on kalduvus püüelda taeva poole, kõik otsivad midagi taevalikku. Kogu loodu on pööratud Jumala poole, isegi seda endale teadvustamata.

Pöörake oma meel pidevalt Tema poole. Õppige armastama palvet, jutujamist Jumalaga. Kõige tähtsam on armastus Issanda, Peigmees Kristuse vastu. Saage Kristuse armastuse vääriliseks. Et mitte elada pimeduses, lülitage sisse palve, et teie hinge tuleks jumalik valgus. Kristus ilmub nähtavale sügaval teie sisemuses. Seal, sügavuses, on Jumala kuningriik. „Jumala riik on teie sees” (Lk 17:21).

Palvetada saab ainult Püha Vaimu abil. Tema õpetab hinge, kuidas palvetada. „Me ju ei tea, kuidas palvetada, nõnda nagu peab, kuid Vaim ise palub meie eest sõnatute ohkamistega” (Rm 8:26).

Meil ei ole vaja teha mingeid pingutusi. Pöördugem Jumala poole alandliku sulase moel, paluval ja anuval toonil. Siis on meie palve Jumalale meelepärane. Seiskem jumalakartusega Ristilöödu ees ja öelgem: „Issand Jeesus Kristus, heida armu minu peale.” See lause ütleb kõik ära. Kui inimese meel hakkab palvetama, tuleb jumalik arm sekundi murdosa jooksul. Siis täitub inimene armuga ja näeb kõike teiste silmadega. Kõige tähtsam on hakata armastama Kristust, palvet, Tema sõnade lugemist ja nende üle mõtisklemist. Palve juures moodustavad inimese enda püüded vaid ühe miljondiku.

Enne palvetamist tuleb hingel selleks palvega ette valmistuda. Tal tuleb palvetada selle eest, et ta saaks palvetada. Kuulake, millist palvet loeb preester vaikselt liturgia ajal, kui epistlit loetakse: „Lase meie südames paista, oh inimesearmastaja Valitseja, oma tundmise puhtal valgusel ja ava meie vaimusilmad, et me mõistaksime Sinu Evangeeliumi õpetust. Istuta meie sisse ka oma õnnistatud käsusõnade kartust, et me oma lihahimusid maha tallates hakkaksime vaimulikult elama, mõeldes ja tehes seda, mis on Sulle meelepärane. Sest Sina oled meie hingede ja ihude valgustus, oh Kristus Jumal, ja Sulle anname meie au ühes Sinu algamata Isa ja Sinu kõigepühama, hea ja elavakstegeva Vaimuga nüüd ja ikka ja igavesti.”¹

Endalegi märkamatu siseneme me palvesse. Meil on vaja viibida ka sobivas keskkonnas. Suhtlemine Kristusega, vestlus, Pühakirja lugemine, psalmide laulmine, õlilambi valgus ja viiruki lõhn loovad sobiva õhkkonna, et kõik toimiks loomulikult, „südame lihtsuses” (Ap 2:46). Luges armastusega jumalateenistuse tekste, saame pühaks, ilma et me sellest ise aru saaksime. Me tunneme jumalikest sõnadest suurt rõõmu. See helgus ja rõõm on vajalikud meie poolt, et siseneda kergesti palve õhkkonda, see on nii öelda meie eelsoojendus. Võime silme ette tuua ka pilte ilusatest maastikest, mida oleme näinud. Need pingutused on kerged, ilma verevalamiseta. Aga ärgem unustagem seda, mida ütles Issand: „Minust lahus ei suuda te midagi teha” (Jh 15:5).

Issand ise õpetab meile palvet. Me ei õpi seda iseseisvalt ära, samuti ei õpeta seda meile keegi teine. Ärgem öelgem: „Ma tegin nii palju maani kummarusi ja olen nüüd sellega endale jumaliku armu kindlustanud,” vaid palugem, et meie sees säraks jumaliku teadmise puhas valgus, mis avaks meie vaimusilmad, et me mõistaksime Tema jumalike sõnu.

Nii hakkame Jumalat armastama enese jaoks märkamatu, ilma pingule tõmbumata, pingutuse ja võitluseta. Mis on inimestele raske, on Jumalale väga kerge. Me hakkame Jumalat armastama äkitselt, kui Tema arm meid enda kaitsva varju alla võtab. Kui me Kristust väga armastame, voolab palve isenesest. Siis on Kristus pidevalt meie mõtetes ja südames.

Et jääda sellesse seisundisse ja seda mitte kaotada, on vaja jumalikku leegitsevat armastust Kristuse vastu. Armastus on suunatud Ainsale Kõigekõrgemale. Armastaja, Jumal, igatseb armastatut ja armastatu tahab jõuda Armastajani. Armastaja armastab armastatut jumaliku ja täiusliku armastusega. Jumal armastab inimesi ja on omakasupüüdmatu.

Kõrgeim armastus Jumala vastu väljendub tänuvõttes. Meil on vaja armastada, aga armastus ei ole mitte kohustus, vaid otsekui eluline möödapääsmatus nagu söömine. Tihti peale läheneme Jumalale vajadusest Talle toetuda, sest meid ümbritsev ei kosuta meie hinge ja me tunneme üksindust.

Et Kristus tuleks meie sisse, peab meie süda olema puhas

Jumalik arm õpetab meid meie kohust täitma. Et armu ligi tõmmata, on vaja armastust ja igatsust Jumala järele. Jumala armu jaoks on tarvis leegitsevat armastust Jumala vastu. Armastus toob meid sellisesse mõistuse ja südame seisundisse, mis on vajalik palveks. Kristus tuleb ise ja asub meie hinge sisse elama, kui Ta leiab sealt eest teatud omadused, mis on Talle meele järele: head kavatsused, alandlikkuse ja armastuse. Ilma nendeta ei saa me öelda: „Issand Jeesus Kristus, heida armu minu peale.”

Oletame, et meil on raadio. Kui antenn on suunatud asendisse üks, kus on enamik saatejaamu, on saadet hästi kuulda. Asendis kaks ei ole nii palju saatejaamu ja saadet on halvemini kuulda. Asendis kolm ei ole saadet peaaegu üldse kuulda. Sama on ka meie suhtlusega Jumalaga. Kui hing on suunatud asendisse üks, läheb suhtlemine suurepäraselt. Seda tänu kahele peamisele eeldusele – armastusele ja alandlikkusele. Neile toetudes hing suhtleb Jumalaga, kuulab Tema häält, võtab Tema sõna vastu, saab jõudu ja jumalikku armu ning muutub. Ta pöördub kergelt ja sunduseta Jumala poole ja tunneb härdust. Kui on vähem armastust ja alandlikkust – asend kaks – suhtleme Jumalaga halvemini. Kui aga hing võtab asendi kolm, ei edene suhtlemine peaaegu üldse, sest oleme täis kirgi, vihkamist, vae-

nulikkust ja ei saa ülespoole tõusta.

Et Kristus tuleks meie sisse, kui me Teda jeesuspalvega kutsume, peab meie süda olema puhas ja takistustest vaba. See peab olema vaba vihast, egoismist ja õelusest. On vaja, et meie armastaksime Teda ja Tema meid. Kui meie südames on siiski hukkamõist ja pahahtlikkus, saab selle vastu midagi ette võtta. Saladus peitub selles, et paluda vabandust või öelda seda pihisale. Aga selleks on vaja alandlikkust, nagu me juba rääkisime. Kui sa täidad Jumala käsusõnu, sul ei ole süümepiinu ja sa oled rahulik ning teed häid tegusid, siis sa sisened palvesse kergelt ja sunduseta, ise seda märkamata. Siis sa lihtsalt ootad kannatlikult, kuni arm tuleb.

Süüdistage iga juhtumi puhul iseennast. Palvetage alandlikkusega ja ärge õigustage end. Kas te märkate näiteks, et keegi on teie suhtes vaenulik? Palvetage armastusega, et vastata vaenulikkusele armastusega. Kas te kuulete, et teid laimatakse? Palvetage. Olge ettevaatlikud, sest „sosistaja nurin ei jää salajaseks” (Trk 1:10). Vähimgi nurin ligimese vastu mõjutab teie hinge ja te ei suuda palvetada. Kui Püha Vaim leiab hinge eest sellises seisundis, ei julge Ta läheneda.

Palugem Jumalat, et meie elus sünniks Tema tahtmine

Meie palveid ei võeta kuulda, sest me ei ole seda väärt. On vaja saada vääriliseks palvetama. Me ei ole väärilised, sest me ei armasta oma ligimest nagu iseennast. Seda ütleb Kristus ise: „Kui sa nüüd oma ohvriandi altarile tood ja sulle tuleb meelde, et su vennal on midagi sinu vastu, siis jäta oma and altari ette ja mine lepi esmalt ära oma vennaga ja alles siis tule ja too oma and!” (Mt 5:23–24). Enne, kui sa asud palve juurde, mine ja lepi ära oma vennaga, palu andeks, et saada vääriliseks. Kui seda ei juhtu, ei suuda sa palvetada. Kui sa ei ole vääriline, ei saa sa midagi teha. Kui sa oled kõik oma ripakil asjad korda ajanud ja ette valmistunud, siis mine ja vii oma and.

Vääriliseks saavad need, kes soovivad ja igatsevad saada Kristuse omaks, kes annavad end Jumala tahtmise hoolde. Suur asi on mitte omada enda tahtmist, see on kõige tähtsam. Orjal ei ole üldse enda tahtmist, võib saavutada väga lihtsal viisil – armastusega Kristuse vastu ja Tema käsusõnadest kinnipidamisega. „Kellel on minu käsud ja kes neid peab, see ongi see, kes armastab mind. Aga kes armastab mind, seda armastab mu Isa, ja mina armastan teda

ning näitan talle ennast" (Jh 14:21). Selle nimel on vaja võidelda. Meil tuleb heidelda „selle pimeduse maailma valitsejatega" (Ef 6:12). Meil tuleb maadelda „mõirgava lõviga" (1Pt 5:8). Ei tohi lasta kavalal vaenlasel võitluses peale jääda.

Selleks on vaja pisaraid, patukahetsust, palvet, armuandide jagamist, palumist usaldusega Kristuse vastu ja seda, et meie usk ei ole nõder. Ainult Kristus saab meid üksinduse kütkeist vabastada. On tarvis palvet, patukahetsust ja armuandide jagamist. Andke kas või üks klaas vett, kui teil ei ole raha. Ja teadke, et mida enam te saate osa pühadusest, seda rohkem võetakse teie palveid kuulda.

Ärgem vägivallatsegem Jumala kallal oma palvetega. Ärgem palugem Jumalat meid näiteks haigusest vabastada, või meie probleemid lahendada, vaid palugem Talt jõudu ja tuge, et neid kannatlikult taluda. Nii nagu Tema koputab tagasihoidlikult meie hinge uksele, nõnda palugem ka meie tagasihoidlikult seda, mida me soovime, ja kui Issand ei vasta, siis lõpetagem selle asja palumine. Kui Jumal ei anna meile seda, mida me järjekindlalt palume, on Tal selleks põhjus. Ka Jumalal on oma „saladused". Miks me ei peaks Teda usaldama, kui me usume Tema heasse ettehooldesse ja sellesse, et Ta teab meie elu kohta kõike ning tahab alati head? Palvetagem lihtsalt ja rahulikult, ilma kire ja sunduseta. Me teame, et minevik, olevik ja tulevik – kõik on Jumalale teada, Tema ees alasti ja paljastatud. Seda ütleb ka apostel Paulus: „Ja ükski loodu ei ole tema ees nähtamatu, vaid kõik on alasti ja paljastatud Tema silma ees" (Hb 4:13). Ärgem käigem peale. Selline pealekäimine teeb hea asemel halba. Ärgem jahtigem järeleandmatult seda, mida me tahame, vaid jätkem see Jumala tahtmise hooleks. Mida rohkem me midagi taga ajame, seda enam see meist kaugeneb. Niisiis on vaja kannatlikkust, usku ja rahu. Kui meie ka oma palve unustame, siis Issand ei unusta seda kunagi, ja kui see tuleb meile kasuks, siis Ta täidab meie palve sobival ajal.

Otsigem palves ainult oma hinge pääsemist. Kas Issand ei öelnud: „Otsige esmalt Jumala riiki... siis seda kõike antakse teile pealegi"? (Mt 6:33). Kristus võib kergesti, ülikergesti anda meile seda, mida me soovime. Ja pidage meeles saladust. Saladus peitub selles, et palvetades üldse mitte mõelda konkreetsele asjale. Saladus peitub selles, et paluda ühendumist Kristusega omakasupüüdmatult, ilma et te ütleksite: „Anna mulle seda ja toda". Piisab sellest, et öelda: „Issand Jeesus Kristus, heida armu

minu peale." Jumalat ei ole vaja teavitada meie mitmesugustest vajadustest. Ta teab kõike meist võrreldamatult paremini ja annab meile oma armastuse. Küsimus on selles, et Tema armastusele vastata palve ja Ta käsusõnadest kinnipidamisega. Palugem, et sünniks Jumala tahtmine – see on kõige kasulikum ja ohutum nii meile kui ka neile, kelle eest me palvetame. Kristus annab meile kõike rikkalikult. Kui on kas või natuke egoismi, ei tule midagi välja.

Meil tuleb minna Jumala juurde üksi, lihtsuses ja siira südamega

Kui meil on Kristuse vastu täielik usaldus, siis oleme õnnelikud ja rõõmsad. Me tunneme paradiisi rõõmu. Selles ongi saladus. Siis hüüame koos apostel Paulusega: „Jah, mulle on elamine Kristus ja suremine kasu!" (Fl 1:21) ja „Nüüd ei ela enam mina, vaid Kristus elab minus!" (Gl 2:20). Kui suurepärase sõnad! Kui tore! Kõik toimugu lihtsalt ja rahulikult.

Meil tuleb minna Jumala juurde üksi, lihtsuses ja siiruses. Mida ütleb tark Saalomon? On vaja lihtsust. „Pidage meeles Issandat headuses ja otsige Teda südame lihtsuses. Sest Tema leiavad need, kes Teda ei kiusa, ja Ta ilmutab ennast neile, kes Temas ei kahtle" (Trk 1:1–2). Lihtsus on püha andlikkus, tähendab, täielik usaldus Kristuse vastu. Andkem Kristusele kogu oma elu. Me lausume jumaliku liturgia ajal: „... andkem kogu oma elu Kristuse, meie Jumala hoolde"² ja teises kohas „Sinu hoolde, inimesearmastaja Valitseja, anname meie kogu oma elu ja lootuse, hüüame Sinu poole, palume ja anume Sind"³.

Kunagi ammu tuli minuga vestlema üks piiskop. Me rääkisime palvest. Küsisin talt:

„Mida tähendab palvetada „lihtsuses ja siira südamega"?

„See tähendab palvetada lihtsalt."

„Kas sa saad aru, mida selle all mõeldakse?"

„Jah, saan küll."

„Mina ei saa sellest aru, see on müsteerium, salaasi. See saab toimuda ainult Jumala armu abil."

„Ega minagi sellest aru saa," tunnistas ta. „Ma tänan sind selle eest, et sa mulle ütled, et ainult jumaliku armu abil saab mõista lihtsust ja siirust ning nendeni jõuda."

Nii võidelgegi vaimulikus elus – lihtsalt, rahulikult ja vägivallata. Lihtsus, loomulikkus ja rahulikkus on üks pühimaid viise vaimulikus elus edasi jõuda, aga seda ei ole võimalik väliselt ja mehaaniliselt selgeks õppida. See peab salal viisil sinusse sisenema, et su hing

võtaks selle toimimisviisi jumaliku armu abil enesesse vastu. Kui me seda saavutada püüame, paneb vastaline tihti seda tähele ja takistab meid. Rakendage ellu piiblisalmi „Ärgu su vasak käsi teadku, mida su parem käsi teeb" (Mt 6:3). Kui sa tahad seda saavutada ja kui sa selleks Jumalat sunnid, siis ei toimu midagi. See sünnib „päeval, mil sa seda ei oota, ja tunnil, mil sa ei tea arvata" (vrdl Mt 24:50, Lk 12:46). Siin on tegemist müsteeriumiga, ma ei suuda seda teile lahti seletada. Elasin seda läbi Patmosel.

Kui te jumaliku armu kaotate, siis ärge tehke midagi; jätkake oma elu ja võitlust lihtsalt ja rahulikult, kuni teie hinge tulevad tagasi armastus ja igatsus Kristuse järele, ilma et te oleksite rahutud. Siis läheb kõik hästi. Te olete täis armu ja rõõmsad. Üks saladus peitub jumalateenistustes. Pühenduge neile ja jumalik arm tuleb salal viisil.

Vaimuliku elu võti on palve

Paluge Jumalat Tema poole sirutatud kätega. See on pühakute saladus. Otsekohe kui nad oma käed Tema poole tõstsid, külastas neid jumalik arm. Kirikuisad pidasid kõige tõhusamaks palveks jeesuspalvet: „Issand Jeesus Kristus, heida armu minu peale." Vaimuliku elu võti on palve. Palvet ei saa keegi õpetada, ei raamatud, vanake ega keegi teine. Ainus õpetaja on jumalik arm. Kui ma ütlen teile, et mesi on magus, vedel, nii-ja naasugune, ei saa te sellest aru, kui te mett ei maitse. Sama on ka palvega; kui ma seletan teile, et „see käib nii, sul on selline tunne", ei saa te sellest aru ega palveta „muidu, kui Pühas Vaimus" (1Kr 12:3).

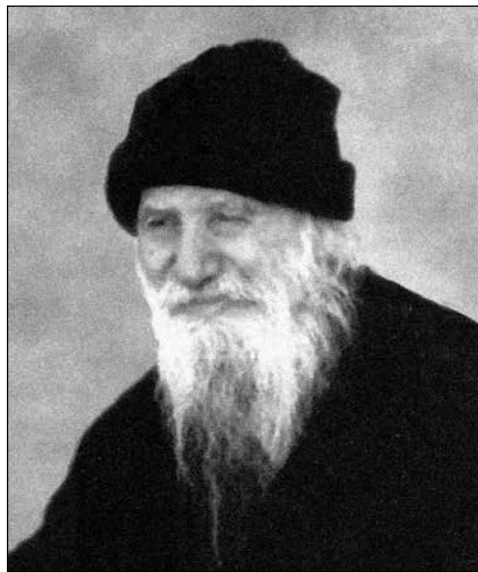
Ainult Püha Vaim, ainult jumalik arm saab meid palvetamise juures inspireerida. Jeesuspalve sõnu korrata ei ole raske, aga õigesti palvetada on raske, sest sellele hakkab vastu teie vana inimene. Kui te ei sisene armu õhkkonda, ei saa te jeesuspalvet teha. Kas te ei muutunud kurvaks otsekohe, kui kuulete mõnda solvavat sõna? Ja vastupidi, kas te rõõmustate ja särate, kui teie kohta öeldakse midagi head? Sellega te näitate, et te ei ole valmis, et teil ei ole veel selleks vajalikke eeldusi. Et tuleks Jumala arm, tuleb teil omandada teatud eeldused – armastus ja andlikkus. Vastasel juhul tekib vastuseis. Et sellist seisundit omandada, alustage kuuletumisest. Et tuleks andlikkus, peate kõigepealt pühendumise kuuletumisele. Nähes andlikkust, saadab Issand jumaliku armu ja palve kaasneb sellega hiljem iseenesest, sundimatult. Kui te ei ole kuulekad ja teis ei ole andlikkust, siis ei tule pal-

vet ning on ka oht sattuda eksiteele ja langeda pettekujutlusse. Valmistuge tasapisi ja rahulikult ette ning lugege palvet omas meeles. Mis on meeles, on ka südames.

Kui tuleb arm, siis sa lausud Kristuse nime ning su meel ja süda täituvad rõõmuga

Sa saad palvetada ainult Jumala armu abil. Ükski palve pole võimalik ilma Jumala armu abita. Tuletage meelde Jeesus Siiraki raamatus öeldut: „Sest kiituslaul võib kõlada ainult tarkuses, ja Issand juhatab seda hästi" (Srk 15:10). See tähendab, et ainult inimene, kellel on jumalikku tarkust, saab Jumalat kiita nii, nagu peab. Ja ainult Issand annab selle jaoks armu. Kui tulevad arm ja armastus, siis lausud sa Kristuse nime ning su meel ja süda täituvad rõõmuga. Sellel armastusel ja igatsusel on astmed. Kui sa seda armastust läbi elad, siis soovid sa vaimulikult edeneda mitte ainult ärkvel olles, vaid näed samu asju ka une ajal. Sa soovid kõike armastusega teha, tegutseda armastusest tiivustatuna. Sa soovid vaeva näha, igasugust vaeva näha armastusest Jumala vastu. Sa tunned armastust ja tänulikkust Jumala vastu, ilma et sul oleks mõttes midagi saavutada. Tähtis on, et kordad palvet hingelise õrnuse, armastuse ja igatsusega ning siis ei tundu see sulle väsitav. See on sama, mis lausuda „ema ... isa" ja seejuures on su hinges täielik rahu.

Niisiis ei ole palve omandamise meetod sundus. Ei tuleks mõelda: „Ma võitlen, et omandada palve ja saada paradiisi". Ära mõtle, et sa saad taevasajakordse tasu. Loe palvet ilma kalkuleerimata, ilma tagamõtteta ja mitte selleks, et midagi saada. Kui sa teed tuhat maani kummardust selleks, et paradiisi pääseda, ei ole neil väärtust. Tee neid armastusest ja las Jumal teeb, mida Tema tahab, isegi kui Ta soovib su põrgusse saata. Seda tähendab omakasupüüdmatus. Ei ole mõtet teha sadat maani kummardust, kui need jätaavad su tundetuks. Tee pigem kakskümmend või viisteist, aga teadlikult ja armastusega Issanda vastu ning Tema käsusõnu järgides. Nii vaibuvad tasapisi kired, taanduvad patud ja me siseneme palvesse loomulikult ja rahulikult, ilma pingule tõmbumata. Kui sa oled sisemiselt tühi, mis tähendab, et sul ei ole armastust, võid sa küll teha maani kummardusi ja palvetada, aga sa ei saavuta sellega midagi. Ja kui su süda mingil põhjusel pehmeneb ja härdaks muutub, siis ära kaota õiget hetke palveks ning nii saab sellest vähehaaval sinu isiklik kogemus. Kui sa edened, siis ei ole palve mitte üksnes mõttes korratavad palvesõnad,

vaid midagi muud. See on miski, mida sa enda sees tajud, ilma et sa ise selle nimel pingutaksid. See „miski” on jumalik arm, mille Kristus sulle kingib.

Härdus on püha kannatamine, sa kannatad ilma pingule tõmbumata. Mina seletan kõike Pühakirja abil: „üks sõdur torkas (ἐνυξέ) piigiga Tema küljesse ning kohe voolas välja verd ja vett” (Jh 19:34). Ta torkas piigiga, odaga ja tekitas haava. Sõna κατάνυξις („härdus”) tüvi on sõna νύττω („pistma, läbi torkama”), κατανύττω „korduvalt pistma või haavama”. Kui jutt on hingest, siis tähendab sõna „härduma” „Jumala armastuse poolt mitu korda läbi torgatud olema”. Üks teine sõna, mis tähendab „haavama”, on κατατιτρώσκω, mis esineb troparis, kus on öeldud: „Ma olen sinu armastusest haavatud.”⁴ „Ma vannutan teid, Jeruusalemma tütre, põllu jõu ja väega: kui te leiate mu kallima, mida te siis temale ütlete? Et ma olen armastusest haavatud (τετρωμένη)” (Ül 5:8). See tähendab, et pruut,

kes otsib Peigmees Kristust, ütleb: „Ma olen armastusest Tema vastu raskesti haavatud. Kuidas ma suudaksin Teda unustada? Kuidas ma saaksin ilma Temata elada? Kui Ta on kaugel, siis ma kannatan väga.” Niisiis on härdus suur südamevalu, püha kannatamine.

Toome siinkohal näite inimsuhetest. Armunu ei saa elada eemal inimesest, keda ta armastab. Tal ei ole vaja seda inimest oma mõtetest oma südamesse tuua, vaid ta süda hüppab rõõmust kohe, kui ta kallimat näeb. Kui kallim on kaugel ja ta mõtleb tema peale, hüppab ta süda jälle rõõmust. See toimub temaga iseenesest. Nii on ka armastusega Kristuse vastu. Aga seal on muidugi kõik jumalik. See on leegitsev armastus Jumala vastu, jumalik, mitte lihalik armastus. See on rahulik, aga tugevam ja sügavam. Nii nagu sa kannatad inimestevahelise armastuse puhul, kui sa oma armsamat ei näe, kannatad sa ka selle armastuse puhul. Nii nagu sa kannatad armastusest ja su silmist voolavad pisarad oma armsama lähedal olles, kannatad sa ka siin armastuse tõttu ja vald enesele märkamatu armastuse-, härduse- ja rõõmupisaraid. See on härdus. Aga pisarad ei ole mitte alati härduse tunnus. Need on tihti naiselik nõtrus.

Toogem Kristus oma mõtetesse sundimatult, korrates jeesuspalvet

Südamepalve saab olla vaid sellel, kes on ligi tõmmanud Jumala armu. Seda ei tohi teha mõeldes: „Ma õpin selle ära, ma saan sellega hakkama, ma jõuan selleni,” sest see võib meid viia egoismi ja uhkuse. Et palve saaks puhtaks ja

Jumalale meelepäraseks, ei ole vaja mitte ainult kogemust ja igatsust Kristuse järele, vaid ka arukust, tähelepanu ja mõistlikkust. Üks mõte – „ma olen midagi saavutanud” – rikub kõik ära. Mille üle on meil uhkust tunda? Meil ei ole midagi enda oma. Need küsimused on keerulised.

Palvetage, ilma et te mõttes mingeid kujutisi looksite. Ärges kujutage ette Kristust. Kirikuisad rõhutasid, et palvetades ei tohi midagi ette kujutada. Kedagi või midagi ette kujutades võime kergesti sattuda eksiteele, sest midagi ette kujutades võime me märkamatu libiseda ühelt kujutiselt teisele. Väga võimalik, et saatan võib meile ette manada mingi teise kujutise ning sellele tähelepanu pöörates jääme me armust ilma.

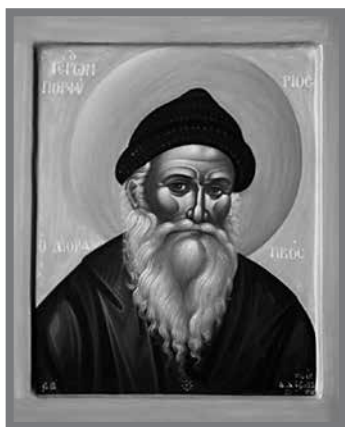
Palvetage omas meeles vaikselt ja mitte kuuldavalt, et tähelepanu ei hajuks ja mõtted ei hakkaks uitama. Toogem Kristus oma mõtetesse sundimatult, korrates väga rahulikult ja õrnalt lauset „Issand Jeesus Kristus, heida armu minu peale.” Ärges mõelge mitte millelegi peale sõnade „Issand Jeesus Kristus, heida armu minu peale”, mitte millelegi muule. Mõelge ainult neile sõnadele. Pöörduge Kristuse poole tähelepanelikult ja pühendunult, rahulikult ja lahiste silmadega, et ei oleks ohtu langeda fantaasiasse ja pettekujutlusse. Lugege jeesuspalvet sundimatult ja mitte pidevalt, vaid siis, kui te olete selleks meelestatud ja härduses seisundis, mis on jumaliku armu and. Ilma armuta hüpnoteerid sa iseennast ning võid hakata nägema valet valgust, sa võid langeda meelepetteesse ning segaseks minna.

Ärges palvetage nagu te teeksite sunnitööd. Sundus võib tekitada meie sees vastuseisu ja halba teha. Paljud on jeesuspalve lugemisest haigeks jäänud, sest nad lugesid seda end sundides. Midagi toimub muidugi ka siis, kui sa teed seda nagu sunnitööd, aga see ei ole vaimulikult terve palveviis. Samuti ärges kasutage kunstlikke vahendeid. Ei ole vaja istuda madalal järil, pead kummargil hoida ega silmi sulgeda. Paljud ütlevad: „Istu madalale pingikesele, kummarda pea ja sunni end keskendumale.” Proovige ja te näete. Palvetamiseks pole vaja erilist keskendumale. Kui sul on leegitsevat armastust Jumala vastu, siis ei ole selleks vaja pingutada. Kus te ka ei oleks – järil või toolil istudes, autos, igal pool, tänaval, koolis, kabinetis või tööl –, saate te korrata palvesõnu „Issand Jeesus Kristus, heida armu minu peale”, rahulikult, ilma end sundimata ja pingule tõmbumata. Ärges siduge end mingi kohaga. Kõige tähtsam on palav armastus Kristuse vastu. Kui teie hing kordab armastuse ja igatsusega seitset sõna „Issand Jeesus Kristus, heida armu minu peale”, ei saa tal sellest kunagi küllalt. Need on sõnad, millest ei küllastuta! Korrake neid kogu elu. Neis peitub nii palju elustavat nektarit!

Tõlkinud Regina-Maria Blauhut

Viited

- 1 Johannes Kuldsuu jumalik liturgia, Evangeeliumi palve.
- 2 Sõnad, millega diakon harilikult lõpetab liturgia kestel üleskutsed palveks.
- 3 Johannes Kuldsuu liturgia, palve enne „Meie Isa” palvet.
- 4 Tropar pühale Eufemiale.

OIKUMEENILISE PATRIARHAADI AMETLIK TEADAANNE

Kolmapäeval, 27. novembril 2013. a kogunes Püha Sinod Tema Pühaduse eesistumisel korralisele istungile arutama päevakorras olevaid teemasid.

Püha Sinod nõustus:

1. Kanoonilise Komisjoni ettepanekuga ja kandis Õigeusu Kiriku pühakutekirja munkpreester Porfiiri Kafsokaliivlase ja munkpreester Meleeti Rhodose Ypseni'st ja

2. kõrgestipühitsetud Belgia metropoliidi Panteleimoni vabatahtliku tagasiastumispalvega oma metropoolia karsjase kohalt vastavalt Tema Pühaduse oikumeenilise patriarhi Bartolomeuse ettepanekule ning valis nõnda vabanevad Belgia metropoliidi troonile ühehäälselt pühitsetud Sinope piiskopi Athenagorase.

Püha Sinodi sekretariaat

Püha vanake Porfiiri (Porphyrios, ilmaliku nimega Evangelos Bairaktaris) sündis 1906. aastal Kreekas Evia (Euboia) saarel. Juba varases eas tundis ta

kutsumust mungaeluks ning läks algkooli 2. klassi lõpetamise järel Pühale Mäele, kus asus erilisel range mungaelureeglistikuga Püha Kolmainu skiiitasse, mis on laiemalt tuntud kui Kafsokaliivia. Kafsokaliivias elas ja püüdis ta kuus aastat eri vanakeste kuuletujana, kandes munganime Nikita.

Haigestumine sundis ta siirduma tagasi Eviale, kus ta asus püha Haralampi kloostri. 20-aastaselt kohtus ta Siinai peapiiskopi Porfiiriga, kes, nähes tema vaimuandeid, pühitses ta preestriks, andes tallegi nimeks Porfiiri. Mõned aastad hiljem muudeti püha Haralampi klooster ümber naiskloostriks ja isa Porfiiri pidi ümber kolima lähedalasuvasse püha Nikolai kloostri.

1940. aastal läks Porfiiri Ateenasse, kus teenis haigla preestrina kuni 1970.

aastal pensionile jäämiseni. Haigeid külastas ta jätkuvalt 1973. aastani, mil ta naasis kloostri. 1991. aasta novembris siirdus ta uuesti Pühale Mäele Kafsokaliiviasse, kus oli mungaelu alustanud. Seal uinus ta 19. novembril (vana kalendri järgi 2. detsembril), mil peetakse ka tema mälestust.

Tropar, 5. viis

Issand andis sulle, Porfiiri, tasuks vaeade ja jumalakartliku elu eest ült armuande tunda targalt ette tulevikku. Sa Evia saare püha õis said salaviisi ümber istutatud Aatose mäelt lõppematu au aedadesse. Palu nüüd Kristust nende eest, kes sind kiidavad.

Tõlkinud ja koostanud preester Tihhon Tammes

РОЖДЕСТВЕНСКОЕ ПОСЛАНИЕ ЭСТОНСКОГО СОВЕТА ЦЕРКВЕЙ 2013

И приидоша, поспешихся, и обретоша Мариам же и Иосифа и Младенца, лежаща во яслях (Лк. 2, 16)

Дорогие соотечественники!

Господь послал нам Своего Сына в образе бедного младенца, который жил в бедной семье, в бедном селении, на бедной земле. Всесильный Бог, Творец всех благ, рождается в Вифлееме в убогом вертепе. Не говорит ли это нам о том, что такое истинное богатство, что в нашей жизни по-настоящему важно?

Династия Иродиадов и Римская империя, имевшие всю полноту

власти в то время, при всем своим земном богатстве и влиянии внутренне были страшно бедны и потому от них ничего не осталось. Так же, как и от других подобных властей. Внутренне пустое общество или идеология, забывшая об истинных богатствах, ничего не оставляют после себя. То, что важно, то, что сохраняется, нужно искать в другом месте. Вифлеемское послание совершенно понятно: настоящим богатством всегда был ребенок и семья. «Младенец, лежащий в яслях» – такая картина, однако, не интересует тех, чьей единственной целью являются личные амбиции и удовольствия. Поэтому

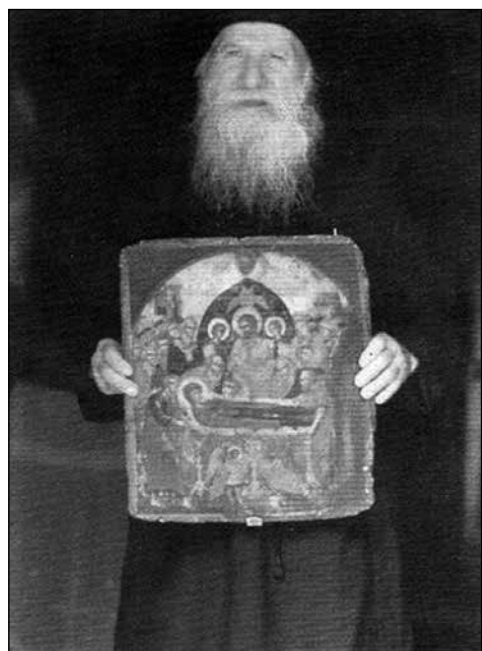
в Иерусалиме никто не знал, что родился Мессия. Священное Писание показывает нам, что именно в такой бедности скрыто сокровище человечества. Это замечают только те, чье сердце открыто, как сердца вифлеемских пастухов.

Семьи, открытые для детей, это наше богатство. Семья – это приобщение к любви и миру. Общество, в центре которого находится семья, в которой дети долгожданны и любимы, это наше будущее. Общество же, которое стремится только к увеличению потребления, не может выстоять, не может дать надежду. Особенно молодым.

Человек, который посвящает свое время заботе о слабом, нуждающемся в помощи, внутренне богат, Бог благословляет его. Рождественское время в нашем обществе слишком часто становится синонимом времени потребления. Давайте превратим его во время радости для тех, кто нуждается в нашей помощи и любви. Так мы изменим не только себя к лучшему, но и все общество.

Эстонский Совет Церквей

Катехизация

СТАРЕЦ ПОРФИРИЙ О МОЛИТВЕ

Сам Господь научит нас молитве

Человек ищет на небе радости и счастья. Он ищет вечного вдали от всех и от всего, хочет найти радость в Боге. Бог – это таинство, это молчание. Он безграничен, Он – это все. Стремление души к небу имеет весь мир. Все ищут чего-нибудь небесного. К Нему обращено все сущее, пусть даже и неосознанно.

К Нему непрестанно обращайтесь свой ум. Возлюбите молитву, беседу с Господом. Все заключается в любви, в ревности ко Господу, Жениху Христу. Станьте достойными любви Христовой. Чтобы не жить во тьме, поверните выключатель молитвы, чтобы в вашу душу пришел Божественный свет. В глуби-

не вашего бытия явится Христос. Там, в глубине, – Царство Божие. *Царствие Божие внутри вас есть (Лк. 17, 21).*

Молитва происходит только в Духе Святом. Он учит душу молитве. *Ибо мы не знаем, о чем молиться, как должно, но Сам Дух ходатайствует за нас воздыханиями неизреченными (Рим. 8, 26).* Нам не нужно делать никаких усилий. Будем обращаться к Богу как смиренные рабы, умоляющим и просящим голосом. Тогда наша молитва будет угодна Богу. Будем благоговением стоять перед Распятием и говорить: *Господи Иисусе Христе, помилуй мя.* Этим все сказано. Когда ум человека подвигнется на молитву, тогда во мгновение ока приходит Божественная благодать. Тогда человек становится благодатным и на все смотрит другими глазами. Все заключается в том, чтобы возлюбить Христа, молитву, богомыслие, чтение. Возьмем миллион и разделим его на кусочки. Так вот, усилия человека, его старания – это одна миллионная часть.

Незаметно для себя мы входим в молитву. Необходимо находиться и в подходящей обстановке. Общение со Христом, беседа, богомыслие, чтение, пение, возжигание лампадки, каждение – все должно проходить в соответствующей обстановке, чтобы все было просто, *в простоте сердца (Деян. 2, 46).* Читая с любовью богослужебные тексты и последования, мы, сами того не замечая, становимся святыми. Мы чувствуем веселие от Божественных слов. Это веселие, эта радость – результат нашего усердия, чтобы легко войти в атмосферу молитвы,

подогреть ее, как мы говорим. Мы можем представить прекрасные места, которые мы видели. Эти усилия мягки, бескровны. Но мы не должны забывать того, что сказал Господь: *Без Меня не можете делать ничего (Ин. 15, 5).*

Сам Господь научит нас молитве. Сами мы ей не научимся, и никто другой нас не научит. Не будем говорить: «Я сделал столько-то поклонений, теперь благодать мне обеспечена». Но будем просить, чтобы воссиял в нас нетленный свет Божественного познания и открыл наши духовные очи для постижения Его Божественных словес.

Таким образом мы незаметно для себя возлюбляем Бога без насилий, усилий и подвига. То, что трудно для людей, для Бога очень легко. Мы полюбим Бога внезапно, когда посетит нас благодать. Если сильно полюбим Христа, то молитва будет произноситься сама собой. Христос непрестанно будет в нашем уме и нашем сердце.

Но чтобы остаться в этом состоянии и не потерять его, необходима Божественная ревность, пламенная, Божественная любовь ко Христу. Любовь направляется к Единственному Всевышнему. Любящий, то есть Бог, любит возлюбленного, а возлюбленный желает достигнуть соединения с Любящим. Любящий любит возлюбленного Божественной и совершенной любовью. Бог, любящий человека, бескорыстен. Высшая любовь к Богу выражается как благодарность. Нам необходимо любить. Любовь не как обязанность, а как жизненная потребность. Часто мы приходим к Богу из-за нужды, когда нам необходи-

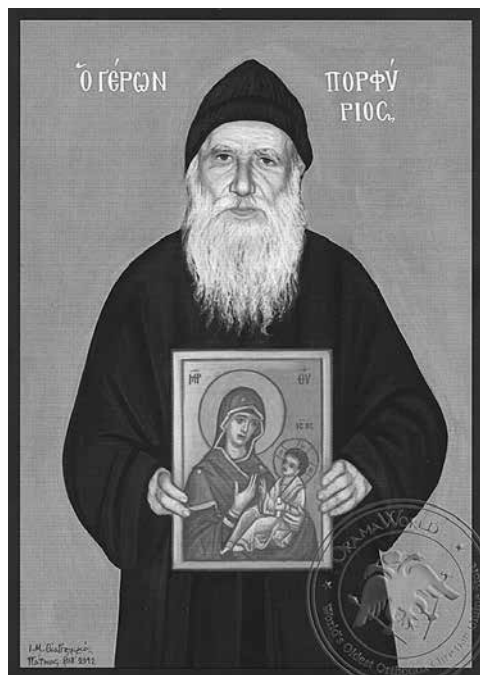
ма опора, потому что нас не удовлетворяет ничто вокруг нас, и мы чувствуем одиночество.

Чтобы Христос явил Себя внутри нас нужно, чтобы сердце наше было чистым

...Христос Сам войдет и поселится в нашей душе, если только найдет определенные приятные для Него вещи: благое произволение, смирение и любовь. Без этого невозможно сказать: *Господи Иисусе Христе, помилуй мя.*

Например, у нас есть радиоприемник. Когда настройка стоит на отметке 1, скажем, где много радиостанций, тогда прием лучше. На отметке 2 не так много радиостанций и слышимость хуже. А на отметке 3 почти совсем ничего не слышно. То же происходит и в общении с Богом. Когда душа настроена на отметку 1, тогда общение проходит очень хорошо. Это бывает по двум основным причинам: из-за любви и смирения. По этим причинам душа общается с Богом, слышит Его голос, принимает Его слово, получает силу и Божественную благодать, преображается. Она обращается к Богу легко и непринужденно, приходит в умиление. Когда любви и смирения меньше, это отметка 2, тогда общение с Божественным хуже. А когда душа перейдет на отметку 3, тогда общение совсем плохое, потому что душа полна страстей, ненависти, вражды и не может возвыситься.

Чтобы Христос явил нам Себя внутри нас, когда мы призываем Его в молитве *Господи Иисусе Христе*, сердце наше должно быть чистым,

должно быть свободным от какой-либо помехи, свободным от ненависти, от эгоизма, от злобы. Нужно, чтобы мы любили Его, а Он — нас. Но если в нас есть что-либо достойное осуждения, то здесь снова нужно прибегнуть к таинству. И тайна в том, чтобы попросить прощения или сказать о том духовнику. Для всего этого нужно, как мы сказали, смирение. Если, исполняя заповеди Божии, ты соображаешься с ними и не имеешь угрызений совести, а ощущаешь внутренний мир и делаешь добрые дела, то легко входишь в молитву, не замечая этого...

Будем просить у Бога, чтобы Его воля исполнилась в нашей жизни

Наши молитвы не бывают услышаны, потому что мы не бываем достойны. Нужно стать достойным,

чтобы молиться. Мы недостойны, потому что не любим своего ближнего, как самого себя. Что говорит Сам Христос? *Итак, если ты принесешь дар твой к жертвеннику и там вспомнишь, что брат твой имеет что-нибудь против тебя, оставь там дар твой пред жертвенником, и пойди прежде примиришься с братом твоим, и тогда приди и принеси дар твой* (Мф. 5, 23-24). Прежде, нежели приступишь к молитве, пойди примиришься с братом твоим, попроси прощения, чтобы стать достойным. Если этого не произойдет, то ты не сможешь молиться. Если ты недостойн, то не сможешь ничего сделать. Когда все уладишь и приготовишься, тогда идешь и приносишь дар свой.

Достойными становятся те, кто желает и жаждет стать Христовыми, кто предается воле Божией. Не иметь своей воли — это очень ценно, это все. Раб не имеет своей воли. Отсечения своей воли возможно достичь одним простым способом — посредством любви ко Христу и исполнения Его заповедей. *Кто имеет заповеди Мои и соблюдает их, тот любит Меня; а кто любит Меня, тот возлюблен будет Отцем Моим; и Я возлюблю его и явлюсь ему Сам* (Ин. 14, 21). Необходим подвиг. Нам предстоит сразиться против мироправителей тьмы века сего (Еф. 6, 12). Мы должны сразиться со львом рыкающим (1 Петр. 5, 8). Нельзя допустить, чтобы в борьбе победил вселукавый.

Для этого необходимы слезы, покаяние, молитва, милостыня, прощение, сопровождаемое доверием

Христу, а не маловерием. Только Христос может спасти нас от угнетающего одиночества. Молитва, покаяние и милостыня. Дайте хотя бы стакан воды, если у вас нет денег. И знайте, что, чем более вы освящаетесь, тем больше услышаны бывают ваши молитвы.

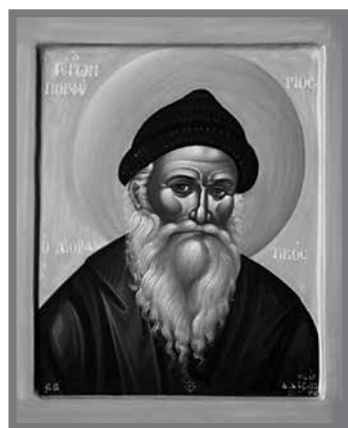
Не будем молитвой насиловать Бога. Не будем просить у Бога избавить нас от чего-либо, от болезни и тому подобного или разрешить наши проблемы. Но будем просить у Него силы и укрепления, чтобы перенести все. Как Он с благородством стучит в двери нашей души, так и мы будем благородно просить того, чего желаем. И если Господь не отвечает, будем прекращать просить о том. Если Бог не дает нам то, чего мы так усиленно просим, то для этого у Него есть своя причина. У Бога тоже есть Свои «тайны». Если мы верим в Его благой промысел, если верим в то, что Ему известно исключительно все в нашей жизни и Он всегда хочет добра, почему нам не довериться Ему? Будем молиться просто и спокойно, без страсти и насилия. Мы знаем, что прошлое, настоящее и будущее — все известно, обнажено и открыто перед Богом. Как говорит апостол Павел: *Нет твари, сокровенной от Него, но все обнажено и открыто перед очами Его* (Евр. 4, 13). Мы не будем настаивать. Такое усилие приносит вред, а не добро. Не будем стремиться приобрести то, чего мы желаем, но оставим это на волю Божию. Потому что, чем больше мы гоняемся за чем-то, тем дальше оно отдаляется. Значит, необходи-

мы терпение, вера и спокойствие. И если мы забудем о том, Господь не забывает никогда, и если это нам на пользу, то Он даст нам то, что нужно и когда нужно.

В молитве будем просить лишь спасения нашей души. Разве не сказал Господь: *Ищите же прежде Царства Божия... и это все приложится вам* (Мф. 6, 33; Лк. 12, 31)? Легко, наименее легчайшим образом Христос может нам дать то, что мы желаем. Посмотрите на таинства. Таинство состоит в том, чтобы нисколько не держать в уме прошение чего-либо конкретного. Таинство в том, чтобы бескорыстно испрашивать нашего соединения со Христом, не говоря: «Дай мне это или то...». Достаточно сказать: *Господи Иисусе Христе, помилуй мя*. Богу нет нужды узнавать у нас, в чем мы нуждаемся. Он знает о всем этом несравненно лучше нас с вами и подает нам Свою любовь. Задача состоит в том, чтобы ответить на эту любовь молитвой и хранением Его заповедей. Будем просить, чтобы исполнилась воля Божия. Это самое полезное, самое безопасное для нас и для тех, о ком мы молимся. Христос все нам подаст в изобилии. Когда есть хотя бы малейший эгоизм, не бывает ничего.

Чтобы Христос явил Себя внутри нас нужно, чтобы сердце наше было чистым.

По книге: Старец Порфирий Кавсокаливит. Житие и слова. Малоярославец: Издание Свято-Никольского Черноостровского женского монастыря, 2006.

ОФИЦИАЛЬНОЕ СООБЩЕНИЕ ВСЕЛЕНСКОГО ПАТРИАРХАТА

На заседании Священного Синода Вселенского Патриархата, состоявшемся 27 ноября 2013 г. под председательством Святейшего Патриарха Варфоломея, было рассмотрено и удовлетворено прошение митрополита Бельгийского об уходе на покой по состоянию здоровья. Новым митрополитом Бельгийским, экзархом Нидерландов и Люксембурга единогласно был избран епископ Синопский Афинагор (Пекстадт).

Кроме того, Священный Синод рассмотрел вопрос о причислении к лику святых старца Порфирия (Байрактариса), и принял решение о канонизации этого подвижника.

Старец Порфирий (в миру Евангелос Байрактарис) родился в 1906 году в селении Айос-Иоаннис на острове Эвбея. Уже в отроческом

возрасте его охватило желание посвятить свою жизнь монашеским подвигам. В 13 лет он отправился на Афон и был принят в Кавсокаливийский скит, где прожил в качестве послушника 6 лет, получив в рясофоре имя Никита.

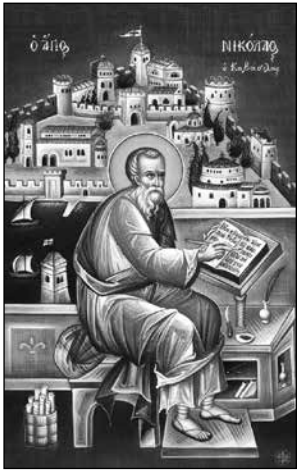
Из-за серьезной болезни он был вынужден вернуться на Эвбею и сначала подвизался в монастыре священномученика Харалампия в Авлонари, а потом в обители свт. Николая Чудотворца в Ано-Вафеа. В возрасте 20 лет был рукоположен во иерея Синайским архиепископом Порфирием III, который дал ему свое имя.

В 1940 г. иеромонах Порфирий был назначен настоятелем церкви св. Герасима при Афинской поликлинике около площади Омония, где ему и предстояло совершать

свое пастырское служение, облегчая духовные и телесные страдания людей на протяжении многих лет. После ухода на пенсию в 1973 г. он основал исихастический Преображения Господня в Милесе. Незадолго до смерти старец Порфирий вернулся на Святую Гору в Кавсокаливийский скит, где начал свой монашеский путь. Скончался старец Порфирий 2 декабря 1991 г.

Тропарь

Радуйся Афона смиренное овца, Порфирие, Любви проповедниче, Монахов славо, святых удобрение, Овому бо Духом дадеся рассуждение, Другому же вера и действия сил. Тебе же, купно вся открывшася, Яко таиннику Божия Благодати.

Семь слов о жизни во Христе Св. Николай Кавасила

(начало в № 61 газеты «Metropoolia»)

Это очевидно прежде всего на самых отцах нашего благочестия - на апостолах. Ибо хотя преподано было им всякое учение и притом учение Самого Спасителя, и были они самовидцами всего: и того, какие дарования сообщил он естеству, и что претерпел за людей и как по смерти воскрес и как вознесся на небеса и, зная все сие, они не показали ничего ни нового, ни мужественного, ни духовного, ни лучшего прежнего до тех пор, пока не были крещены. Когда же получили Крещение и утешитель нисшел в души их, они соделались новыми и получили новую жизнь и стали руководить других и сами себя и других привлекали к любви Христовой. Ибо хотя и при Солнце находились и были общниками и жизни и учения, но еще не было у них ощущения луча, пока не приняли духовной оной купели: подобным образом совершал Бог впоследствии и всех святых. И они познали его и возлюбили не словами только будучи убеждены, но быв расположены к сему силою купели, когда пересозидал и преобразовывал их Сам Возлюбленный, который творит, извергая сердце плотное, нечувственное, и пишет, но, как говорит Павел, не на скрижалях каменных, а на скрижалях сердца плотных (2Кор.3:3), и не закон только, но Самого Законодателя, Сам Себя Самого. Это всего яснее открылось над многими из святых, которых, когда они из слов не могли познать истину, не из чудес не уразумели силы возвещаемого, вдруг показала ревностным христианами принятая ими купель.

Так блаженный Порфирий, бывший в те времена, когда закон Христов владел всею Вселенною и голос проповедников слышали все люди, трофеи же мученических подвигов были воздвигнуты повсюду, яснее слова свидетельствуя об истинном Божестве Христа, и тысячекратно слышав учение, и бывши самовидцем таковых подвижников и чудес, оставался в заблуждении и ложь почитал вместо истины. Когда же крестился и притом для шутки, в игре, не только вдруг соделался христианином, но и совершился в лице мучеников. Ибо он был комедиантом и,

занимаясь сим делом, дерзнул и на сию смелость, дабы возбудить смех и представить на зрелище Крещение и крестил самого себя, сойдя на театре в воду и провозгласив Троицу. Одни смеялись, коим казалось сие театральным представлением, а для него происшедшее было не смех и не тень, но истинное рождение и воссоздание и то самое, что составляет таинство. Ибо вместо комедианта вышел, имея душу мученическую, тело мужественное, как бы привыкшее к любомудрию и подвигам, язык, извлекавший у тирана вместо смеха гнев. И так возревновал он, проведший жизнь в игре, и так возжелал Христа, что претерпев многие мучения, умер с радостью, даже и языком не изменив любви. Так же и Геласий возлюбил Христа и познал сим же образом, и кажется одинаково, как тот, так и другой пришли со враждою неприязню, но когда гонимый отверз очи души его и показал собственную свою красоту, он тотчас же изумился красоте и показал совершенно противоположное направление и соделался почитателем вместо врага. Ибо восхищением была оная любовь, потому что пленных ею увлекала далее человеческих пределов; и сие показывая, Пророк говорит; ужаснутся о тебе мнози, когда беседуя ко Христу о кресте и смерти, сказал: якоже ужаснутся о тебе мнози, тэга обезславится от человек вид Твой и красота твоя от сынов человеческих (Ис.52:14). Мужественный Ардалион крестился, желая сим вместо иной какой игры угодить зрителям; ибо он был смехотвор и доставлял присутствующим иные такого же рода удовольствия. А крестился, не в символах и образах подражая страсти Спасителя, но самым делом. Он притворно произнес доброе и мученическое исповедание, и ради шутки обнаженный поднят был на дерево играющим. Когда же произнес имя Христово и почувствовал удары, вдруг переменялся и душа перешла в согласие с голосом, а воля - в сообразность с вымышленным представлением. И истинно соделался он тем, чем называл себя в шутку - христианином, и это было делом шуточных ударов и притворного слова, и сказав, что любит Христа, он тотчас возлюбил его, когда любовь, подобно огню вдохнул от уст своих в самое сердце. И у других благое от благого сокровища - сердца исходит на уста - у Ардалиона сокровище небесных рек (Ин.7:38) перешло в сердце от уст. О, неизреченная сила Христова! Ибо не благодеяниями, ни раздаянием венцов, ни благами надеждами привлек его к себе, но соделав соучастником в ударах и бесчестии избрал и возвысил его так, что убедил в том, чего он прежде не терпел и слышал. Вдруг переменял он привычки, которые укоренило в нем продолжительное время, устремил волю к совершенно противоположному направлению, обратив ее от самого худшего и самого злого к самому лучшему

из всего, ибо ничего не может быть развращеннее комедианта и ничего любомудрственнее мученика.

У них что общего? И для естественного разума какую представляет сообразность, чтобы раны и бесчестие рождали любовь и чтобы посредством того самого, по причине чего даже и верующему следовало бы избегать христианства - уловлять врага и покорять его тому самому, чему он сам был врагом? Кто, причиняя болезнь, надеется сим убедить к любви того, кто старается ненавидеть и вместо врага и гонителя сим средством приготовить себе друга и ревнителя?

Посему слово учения, кажется, как будто не имеет никакой силы, а все совершает сила Крещения. Ибо и Ардалион слышал слово общего нам спасения и был очевидцем многих чудес дерзновенно подвизавшихся при нем мучеников, но тем не менее слепотствовал и был врагом света, пока не крестился, приняв знамения Христовы и исповедав благое исповедание. Ибо та цель крещения, чтобы подражать исповеданию Христа пред Пилатом и твердости в нем даже до креста и смерти, а подражать можно в образах и в сих священных символах, можно и самими делами, среди опасностей показывая служения, когда вызывают к тому обстоятельства. Из многих врачеваний, придуманных во все века для больного рода человеческого, одна смерть Христова может доставить истинную жизнь и здравие и посему возродиться новым рождением и жить блаженною жизнью, и достигнуть здравия не иное что есть, как пить сие врачевство и, насколько возможно людям, исповедать исповедание и претерпеть страсть и умереть смертью. Такова сила нового закона, так рождается христианин, сим образом достигает он чудного любомудрия, прилепляясь к прекрасным делам, имея непоколебимую веру, не по необходимости послушания веруя, не по требованию законов устроая нрав, но то и другое получая от силы Божией и посредством того и другого преобразуясь в блаженный вид Христа. Не в словеси, - сказано, - Царство Божие, но в силе (1Кор.4:20), и слово крестное спасаемым нам сила Божия есть (там же, 1:18), потому и духовен сей закон, что все совершает дух, а оный есть писанный потому, что останавливается при письменах и звуках, по причине коих он и сень и образ, а дело и истина в настоящем. Ибо слова и письмена имели значение образа до тех пор, пока не осуществились дела. Прежде, нежели пришли они в исполнение, Бог устами пророков долгое время провозвещал о них. Завещаю, - говорит, - завет новый, не по завету, его же завещаю отцем их, - но какой же это? Сей, - говорит, - эеет, его же завещаю дому Израилеву и дому Иудину, дая законы моя в мысли их, и на сердцах их напишу я, не голосом провозглашая его, но напишу непосредственно Я,

Сам Законодатель. И не научит, - сказано еще, - кийждо брата своего и кийждо ближнего своего: познай Господа, - яко еси познают Мя от мала даже до велика их (Иер.38:31-34). Об этом, может быть, закон и Давид испустил оный блаженный глас: аз познах, яко велий Господь (Пс.134:5), - я познал, говорит, опытом, а не учение других выслушав: почему к тому же привлекая и других говорит: вкусите и видите, яко благ Господь (Пс.33:9). Хотя и многими и всякого рода словами воспевают блаженный благость Божию, но поелику слова не могут показать сущности, то самих слушателей призывает к опыту воспеваемого.

Сей опыт купели влагает в души крещаемых и делает известными творцу Творца, уму - истину, желанию - единого Вождельного. Потому и велико расположение, и неизреченно стремление, и вышеестественна любовь, что ни в чем нет недостатка и все сообщает, ни в чем не отказывает и, кроме сего, предоставляет всякий избыток. Рассмотрим сие. Бог вложил в души желание, так что если имеют они нужду получить благо, то нужно также им помышлять об истине; того и другого, впрочем, желаем мы в совершенном виде: блага без зла, истины без лжи. Ибо не веселится обманутый, и не может радоваться заблуждающийся и получающий зло вместо добра. Желаящим сего не всегда случается получать в совершенном виде, но у нас благо и истина не есть то самое, что так называется, но нередко даже противоположное сему. Почему не ясно для нас здесь, какова сила любви и радости, поелику нет пред нами того, что нужно любить и чем можно утешаться, неизвестны нам ни узы желания, ни то, каков огонь. Ибо вождельным не было ничего, а для вкусивших Спасителя вождельным служит то самое, к чему, как бы к некому правилу и пределу, из начала приспособлена была любовь человеческая, подобная сокровищнице столь великой и столь обширной, что может принять она в себя Бога. А владеющие и всеми благами жизни никакого не получают от них насыщения, ничто не останавливает на себе желания, но будем жаждать еще, как бы ничего не получив из того, что желали. Ибо жажда душ человеческих нуждается в некоей беспредельной воде, а ограниченный мир сей как может быть для нее достаточен? И на сие-то указывает Господь, говоря жене самарянской: Пий от воды сея вжаждется паки. А иже пьет от воды, юже Аз дам ему, не вжаждется во веки (Ин.4:14). Сия-то вода успокаивает желание душ человеческих. Насыщуся, - сказано, - внегда явитимися славе Твоей (Пс.16:15). Ибо и глаз устроен такой, какой пригоден для света и слух - для голоса и что чему соответствует, желание же души стремится к одному Христу.

Fotod: Marje Kuusmiku erakogu

ORTHOFEST 2013

Marje Kuusmik

Käesolev aasta möödus Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku autonoomia 90. aastapäeva tähistamise vaimus. Aasta tippündmusele – Tema Pühaduse, Konstantinoopoli patriarhi Bartolomeuse visiidile – eelnes juulikuus rahvusvaheline noortelaager Orthofest Setumaa.

Laager toimus südasuvises Värskas 25.–28. juulini, sellest võttis osa 50 noort ja tegusat inimest Eestist, Poolast, Valgevenest, Venemaalt, Prantsusmaalt ja Soomest. Kuigi väljastpoolt Tallinna noorte osakaal laagris jäi tagasihoidlikuks, tegid suurt rõõmu aktiivsed noored väljastpoolt Eestit. Tallinna ja kogu Eesti metropoliidi Stefanuse kutsel olid külas ka Mesogaia ja Lavria metropoliit Nikolaos kaaskonnaga, kes käis koos noortega Setumaad avastamas ja osales ettevõtmistel. Metropoliit Nikolaos, kes on Kreekas tuntud oma laialdaste teadmiste ja kogemustega ning kes on palju tegelnud vabaduse ja solidaarsuse teemadega, pidas kohalolijatele pika ning sisuka loengu, valandades noorte hulgas hiliste öötundideni kestnud põneva mõttevahetuse.

Saabumispäeval sõideti läbi Tartu Jumala-

ema Uinumise kirikust, kummardati pühakute säilmeid ja palvetati. Värskas mindi üheskoos Setu Talumuuseumi, kus kuulati kohalike naiste esinemist, õpiti setu tant-su ja kuulati metropoliit Stefanuse sisukat tervituskõnet. Teine päev, püha Paraskeeva püha Saatses, viis noored juba varakult Saatses kirikusse, kus segunesid kohalikud traditsioonid, piiskoppide kohalolek ja nii paljude toredate noorte inimeste ärgas huvi ning kirikupalavuses kõlanud laul ja entusiasm jäid elavalt kohalviibijate meeltesse. Liturgiale järgnenud surnute mälestamine ja traditsiooniline haudadel söömine üllatas nii mõndagi kaugemalt tulnud, kes sellistest tavadest kuulnudki ei olnud. Pärast kirmaskit Saatses sõideti uudistama Piusa koopaid, üheskoos vaadati Obinitza kirikut ja roniti Meremäe vaatetorni. Tagasiteel väikse bussirikke parandamiseks kulunud aega kasutati päeva jooksul kogunenud muljetes korra loomiseks, sest nii nagu noored õhtul väsinult nentisid, olid saanud kogemused ja emotsioonid väga tugevad. Pikk päev lõppes metropoliit Stefanuse loenguga Kiriku tänasest olukorrast nii Eestis kui ka maailmas ning kristlaseks olemise tähendusest ja sellega kaasnevatest kohustustest.

Laupäeval oli loengujärg Mesogaia ja Lavria metropoliidil Nikolaosel, kes kõneles

vabadusest Kirikus ja oma hingekarjaski-kele kogemustele toetudes Kiriku rollist tänapäeva maailmas. Loengule järgnenud pika mõttevahetuse katkestas Värskas nais-te tantsutund kohalikul kiigeplatsil, kus kõik said õppida setu tantse. Ligi kahetun-nise harjutamisega said tantsud selgeks ja Värskas loomava päikese all mindi ujuma, võrkpalli mängima, jalutama või lihtsalt metsa marju sööma. Õhtul rääkis Eesti õigeusu kirikust, setu traditsioonidest ja tavadest Värskas ja Saatses preester Sakarias Leppik, kes paljude näidetega võrreldes loengu noortele väga paeluvaks muutis. Loengule järgnes rahvamuusika, mängud ja tantsud, kus kõik noored said oma osku-si näidata. Ka metropoliit Stefanus ühines noorte etteastega ja koos lauldi prantsuse traditsioonilisi laule. Valgevene etnomu-sikute võimsal häälel lauldud rahvalaulud jäid Värskas koolimaja seinte vahele veel tükiks ajaks kajama.

Pühapäeval käidi üheskoos Värskas Püha Georgiuse kirikus liturgial, noored lauljad ühinesid kirikukooriga ja palve hääle ning osadusrõõm kandus üle ka kohalikele.

Tagasiside laagritele oli ülimalt positiivne: välismaalastele jäi kõige enam meelde ühi-ne kirikuskäimine, metropoliit Stefanuse „rahvalähedus“ ja osalemine noortetöös,

Setumaa ilu, metsade puhtus ja värskus. Korraldajad on aga tänulikud kõigile, kes laagrit toetasid ja ürituse kordamineku ni-mel vaeva nägid. Koostegemine ja noorte elurõõm andsid tulevikuks palju lootust ja kinnitust, et ka väheste vahenditega saab korda saata suuri asju. Loodud kontaktid ja suhted aitavad kindlasti ka edaspidi ühi-seid ettevõtmisi jätkata ning loodetavasti kohtume juba järgmisel aastal Poolas.

Aitäh teile, noored!

JÕULUPILDI KONKURSS 2014

Armsad lapsed!

Tallinna ja kogu Eesti metropoliit Stefanus korraldab teie joonistuste põhjal jõulupildi konkursi. Võitja tööst saab järgmiste jõulu-de aegu metropoliidi pühadekaart, parimad saavad auhinnad.

Pilt võib olla vabalt valitud tehnikas. Ära unusta juurde lisamast oma nime ja vanust ning saada see metropoliidile kas e-kirja teel (aadressil eoc@eoc.ee) või postiga (aadres-sil Wismari 32, 10136 Tallinn).